

Förbundet Kommunist om Italien 1974-77

Innehåll

Introduktion	1
Italien på fallrepet, men vänstern stärks	2
<i>Krisen.....</i>	<i>4</i>
<i>De politiska partiernas linjer .....</i>	<i>6</i>
<i>En revolutionär politik.....</i>	<i>8</i>
Italien – kampen för det revolutionära partiet	13
<i>Den italienska klasskampen .....</i>	<i>14</i>
<i>PCIs 'historiska kompromiss' .....</i>	<i>16</i>
<i>Den revolutionära vänstern .....</i>	<i>18</i>
Arbetarrörelsen och krispolitiken i Italien	28
<i>Problemen för den ekonomiska kampen.....</i>	<i>28</i>
<i>PCIs linje .....</i>	<i>29</i>
<i>Den fackliga vänstern.....</i>	<i>29</i>
<i>Den revolutionära vänsterns linje i krisen.....</i>	<i>30</i>
Till diskussionen om den revolutionära strategin.....	31
<i>Den italienska revolutionära vänstern och frågan om vänsterregering .....</i>	<i>32</i>
<i>Avanguardia Operaia: Förbered en lösning åt vänster på den italienska krisen!.....</i>	<i>34</i>

Strejk på FIAT hösten 1969

Introduktion

De följande artiklarna är hämtade från Förbundet Kommunist (FK) teoretiska tidskrift *Kommunist*.

Under åren 1969-71 var arbetarkampen i Italien mycket intensiv med omfattande strejker (inklusive flera generalstrejker), fabriksockupationer m m. Händelserna brukar ibland kallas ”det krypande maj” eller ”det rullande maj”, vilket givetvis är en hänsyftning på majrevolten 1968 i Frankrike, med den skillnaden att i Italien avmattades inte uppsvinget efter några veckor, utan det fortgick månad efter månad.

Klasskampsvågen i Italien saknade helt enkelt motstycke i Europa och detta yttrade sig också i framväxten av flera stora vänstergrupper (med 10000-tals medlemmar) vid sidan av det italienska kommunistpartiet (som var det starkaste i hela Europa utanför sovjetblocket). Även i dessa avseenden var Italien unikt.

Men från 1972, då många arbetare var utmattade efter långa perioder av intensiv kamp, gick massaktiviteten kraftigt tillbaka. Detta påverkade också den revolutionära vänstern, vars militanter (som främst bestod unga arbetare och studenter) helt enkelt inte orkade fortsätta som förut. Detta berodde givetvis också på viss demoralisering, dvs det faktum att kampen inte lett till de djupgående förändringar som man hade hoppats på, samt på att detta ställde revolutionära vänstern inför nya svåra politiska problem som de hade svårt att lösa.

Från 1972 var det huvudsakligen bara vid högre läroanstalter (universitet, högskolor och universitet) som den revolutionära vänstern fortfarande var still going strong. Det är därför inte så underligt att den italienska vänstern hamnade i kris och började fråga sig hur man skulle kunna bryta kräftgången och gå vidare – *Kommunist*-artiklarna nedan är texter från denna omprövningstid, när man söker efter nya vägar.

I Sverige var FK¹ den vänstergrupp som riktade störst uppmärksamhet åt Italien. Och inom den revolutionära italienska vänstern var det särskilt vänsterorganisationen *Avanguardia Operaia* (AO), som föll FK i smaken och som man betraktade som ”närstående” och ”broderorganisation”. Även gruppen kring tidskriften ”Zenit-gruppen” intresserade sig mycket för den revolutionära vänstern i Italien, men de hämtade främst sin inspiration från *Il Manifesto*².

FK:s tycke för AO yttrade sig på flera sätt. Förutom att i artiklar i sin press ta upp Italien och i synnerhet AO, så tog FK även intryck av AO:s partisyn, vilket illustrerades av att man översatte och gav ut AO-boken *Lenins partiuppfattning: Från grupper till parti, 1895-1912*³. Man snappade även upp andra idéer, inte minst när det gällde organisationsformer, t ex de s k *arbetarkommittéerna*, vilka under flera år var en kaphäst för FK.⁴

¹ Se [Om FK](#) (artiklar ur tidskriften *Fjärde Internationalen*) för en mer övergripande analys av Förbundet Kommunist och dess politik,

² Se [Zenit om Italien 1970-72](#) och [Il Manifesto. Teser och analyser av den radikala vänstern i Italien](#)

³ Se [Lenins partiuppfattning: Från grupper till parti, 1895-1912](#). Boken, som skrevs av ett AO-kollektiv, är läs- värd. Den försågs även av för- och efterord av FK:aren och trotskistätaren Kalle Jungkvist (som när han lämnat ”extremvänstern” blev sosse och mångårig chefredaktör på *Aftonbladet*). Versionen på marxistarkivet har även försetts med kommentarer av mig (MF).

⁴ FK översatte och publicerade (1975) även en AO-broschyr om arbetarkommittéerna: [Revolutionär organisering i Italien. Arbetarkommittéernas uppkomst, utveckling och perspektiv](#). Arbetarkommitté-idén tar också stor plats i den programmatiska skriften [För arbetarmakt – För kommunismen](#), antagen vid FK:s 1:a kongress i oktober 1973 (se s. 29-43 och i synnerhet avsnittet ”Arbetaravanguardets formering och utveckling Arbetarkommittén” s. 54-58). Några år senare förvann arbetarkommittén helt från FK:s propaganda.

För en kritik av FK:s arbetarkommittéer, se avsnittet om FKs arbetsplatspolitik i artikeln ”Förbundet Kommunist – en politisk kameleont” i samlingen [Om FK](#).

FK uppmärksammade således ganska tidigt den italienska vänsterns framgångar och försökte inhämta inspiration och impulser därifrån. Men tyvärr var den italienska ”extremvänstern” redan på tillbakagång när FK kom till skott. Givetvis kunde FK inte blunda helt för de problem som vänstern hade, men man försökte vara optimister och hoppades, liksom stora delar av den revolutionära vänstern i Italien, att denna skulle övervinna svårigheterna och gå stärkt ur det hela.

FK följde debatten i Italien och gav inblickar i denna för svensk publik. Denna debatt reste många intressanta och viktiga frågeställningar kring såväl revolutionär strategi som taktik (t ex valtaktik).

De artiklar som publicerades i FK:s teoretiska tidskrift (och återges nedan) är fortfarande intressanta och tänkvärda. Genom att kritiskt läsa dem så kan vi även idag lära oss en hel del om de problem som en revolutionär vänster måste ta itu med när den har visst massinflytande och vill komma vidare.

Det är dock betecknande att *Kommunist* slutar att skriva om Italien 1977, det år som stora delar av den italienska revolutionära vänstern i stort sett rasade samman. Denna utveckling beskrivs ganska väl i samlingen [Italien på 70-talet](#) (med artiklar från åren 1972 -1977, bl a från tidskriften *Fjärde Internationalen*). Tyvärr var detta ett öde som drabbade många av FK:s ”projekt” – utan närmare analyser och principiella överväganden kastade sig FK över det som för tillfället föreföll vara inne och framgångsrikt, för att senare när det visade sig bli en flopp, göra en helomvändning (gäller t ex den fackliga politiken) eller helt släppa frågan. Det är därför också symptomatiskt att FK var den första större svenska vänsterorganisation som upplöste sig själv (1982).

I dagens Italien är vänstern bara en skugga av sitt forna jag. Kommunistpartiet, det största i hela västvärlden, har i stort sett kapsejsat helt och den yttersta vänstern är också mycket svag. Utvecklingen i Italien är en av de mest beklämmande i hela Europa (vilket inte säger lite).

Om den senare utvecklingen i Italien, se [II Manifesto och den italienska kommunismen](#). (intervju från 1988 om diskuterar den italienska revolutionära vänsterns uppgång, nedgång och fall.) och [Leopardens triumf - vad händer i Italien?](#) (av Tobias Abse, från 1993).

Martin Fahlgren 16/4 2014

Italien på fallrepet, men vänstern stärks

Ur *Kommunist* 17 (1974)

Med kapitalismens tilltagande kris har klasskampen skärpts i hela Västeuropa under de senaste åren. Det land som drabbats hårdast av krisen är Italien, som mot bakgrund av en vildvuxen kapitalistisk expansion under 50- och 60-talen, utgjorde en svag länk med förtätade motsättningar. Explosionen kom med arbetarstridernas utbrott under 60-talets sista år. Sedan dess har arbetarkampen varit mer eller mindre permanent och effektivt spärrat kapitalets utväg ur krisen. Idag står Italien inför ett ekonomiskt och politiskt kaos. En social nedrustning genomförs, korruptionen utbredd och fascistiska bombattentat hör till vardagligheterna. Men ingen social kraft är idag tillräckligt stark för att kunna lösa krisen till sin förmån. Borgarklassen är splittrad och kan inte enas bakom de svaga regeringarna. Arbetarkampen är väl utvecklad och den revolutionära vänstern stark, men utan att ännu kunna bryta reformismens dominans och träda fram som ett nationellt politiskt alternativ. Samtidigt finns ett fascistiskt hot, som *för dagen* dock tycks vara mindre akut.

Italien befinner sig vid en skiljeväg – antingen reaktion och kapitalistisk restauration eller en fortgående revolutionär process (en fördjupad nationell kris, arbetarrörelsens förening med kommunismen, det kommunistiska partiet, och arbetarklassen självständiga organisering som pekar fram mot en alternativ makt till borgarstaten). Borgarklassens alla försök till stabilisering på arbetarklassens bekostnad slås tillbaka av arbetarkampen, men trots det är arbetarklassen ännu inte förmögen att genomdriva sin lösning på krisen. Och i förhållandet mellan de politiska krafterna är den revolutionära vänstern fortfarande svag. Revisonistpartiet, som står inför den historiska kompromissen med de kristliga demokraterna, är det dominerande partiet i arbetarklassen.

Den italienska arbetarkampen befinner sig idag på en sådan nivå att arbetarklass står mot borgarklass, och att staten griper direkt in för att krossa arbetarnas kamp och stabilisera den borgerliga ordningen. Detta för in arbetarkampen i ett *kvalitativt nytt* stadium. Det är inte längre tillräckligt att föra kampen mot de enskilda kapitalisterna, utan den måste i allt större omfattning riktas mot hela kapitalistklassen, regeringen och staten – det borgerliga samhällets maktcentrum. Men samtidigt existerar inte det nationellt sammanslutna avantgarde som krävs för en sådan förändring av kampens inriktning. Den nya arbetarrörelsen i Italien har utvecklats olikmässigt såtillvida att avantgardets utveckling och organisering släpar efter utvecklingen av arbetarklassens självständiga kamp och organisering. Detta är den uppenbara begränsningen i den italienska situationen. Ty massrörelsen kan inte med egen kraft lösa de uppgifter den nu ställs inför, och vars lösning är nödvändig för den revolutionära processens fortsättning. Det gäller den nuvarande rörelsens stabilisering, avskiljandet från reformismen, utvecklandet av kampens allsidighet och dess upplyftande till en nationell politisk nivå. Nyckeln till dessa problem är det kommunistiska partiet. I frånvaron av en nationell kommunistisk organisering, som förenar de existerande avantgarderna, kan emellertid det nuvarande tillståndet – klasskrafternas uppvägande av varandra och den sociala krisen – bestå en tid, men på sikt är risken för en reaktionär utveckling stor. Rent konkret står därför den italienska revolutionära vänsterns viktigaste organisationer (Avanguardia Operaia, Il Manifesto/PDUP, Lotta Continua) idag inför att stärka sina positioner genom ökad samverkan. Avanguardia Operaia menar, att uppbygget av det kommunistiska partiet gått in i en fas av mer utvecklat samarbete men också av den egna organisationens stärkande som en nationell politisk kraft.

Vilken väg Italien kommer att gå är av grundläggande betydelse för klasskampens utveckling i hela Västeuropa. Ett revolutionärt genombrott, samtidigt som kapitalismen invecklas i allt djupare motsättningar med direkta krisutbrott som följd, kan få samma verkan på klasskampen som en gång den ryska revolutionen. Liksom en reaktionär utveckling kan få en verkan motsvarande den Pinochetkuppen fått för Latinamerika.

Den följande artikeln försöker ge ett översiktligt svar på frågor som: vilka är orsakerna till den djupgående krisen i Italien, vilken politik driver olika krafter för att lösa den, hur stor är fascisternas egentliga styrka, vilka är den revolutionära rörelsens positioner och hur ser den på sina uppgifter. Artikeln är byggd på intervjuer med kamrater i Avanguardia Operaia (AO) sommaren 1974. AO är den idag mest betydande revolutionära organisationen i Italien och förbundet KOMMUNISTS broderorganisation.

Någon ingående analys av den italienska kapitalismens problem ger inte artikeln. Den försöker ge en bild av det ekonomiska och politiska läget, den revolutionära rörelsens styrka och dess program för en revolutionär lösning på krisen. Under hösten och våren kommer vi att återkomma med mer inträngande material om Italien – bl. a. rapport och dokument från AO:s kongress i början av oktober,

Krisen

En inflation på uppemot 25%, en statsskuld på 70 miljarder kronor, underskott i betalningsbalansen på 50 miljarder kronor, en väntad arbetslöshet på 2,5 miljoner arbetslösa i början av 1975.

Detta är bara några siffror för att belysa Italiens djupgående ekonomiska kris. Alla dess problemhar fått omedelbara följder för hela det italienska samhället – en djup social kris. Som exempel står sjukhusen idag inför konkurs! Staten har inte råd att varken betala löner eller ge de anslag som sjukhusen behöver. Följden blir att sjukhusens skulder bara växer och att fodringsägarna nu kräver konkurs. Till en början betalade läkarna medicin och annan utrustning av sina egna löner. Sedan gick de ut i en landsomfattande strejk. Idag kan bara borgarklassen räkna med att få någon sjukvård. Arbetare lämnas att dö eller invalidiseras i sina bostäder.

Samma sak på andra områden. Den statliga posten fungerar inte. Istället bygger företagen upp en egen poströrelse, som naturligtvis bara befattar sig med bolagens post. Arbetare som betalar sina hyror på postgiro kan räkna med att pengarna aldrig kommer fram och att de efter ett tag blir vräkta. Den italienska borgarklassen ser inga lösningar på sina problem. Den är djupt splittrad och vacklande. Resultatet är att den ena kraftlösa regeringen avlöser den andra, oftast utan stöd från vare sig borgar- eller arbetarklass.

Orsaker och problem

Den italienska krisen är en del av den kris som drabbar hela den internationella kapitalismen. Men speciella svårigheter och motsättningar inom landet har fördjupat krisen till den mest omfattande i Europa, England möjligen undantaget.

1) *Den italienska kapitalismens internationella läge.* USAs intresse för Italien är mycket starkt, både av strategisk och politiska skäl. Italien är idag det enda EG-land som är tillräckligt politiskt och ekonomiskt försvagat för att tillåta en ökad dominans från USA-imperialismen. Liren har ingen slagkraft som valuta utomlands och motsvaras inte av en stark produktionsapparat inom landet. Italien kan inte heller acceptera det ekonomiska och politiska priset av valutaöverenskommelsen inom EG.

Detta har lett till att den italienska ekonomin blivit ytterligt beroende av dollarn. De multinationella USA-bolagen har fått en alltmer dominerande ställning i den italienska kapitalismen. USA har valt Italien som sin viktigaste imperialistiska bas i medelhavsområdet. USA-imperialismen satsar medvetet på att bygga upp den italienska ekonomin totalt underordnad USA. Inom den italienska borgarklassen finns skarpa motsättningar om lösningen på detta problem.

- En fraktion står för att än mer underordna landet och knyta det fastare till USA. Italien bör utveckla sin ekonomiska och militära roll som imperialistmakt i medelhavsområdet under USAs deltagande och kontroll.

Idag kräver denna fraktion stora lån från USA. Men USA ställer vissa villkor för ett sådant lån. Lag och ordning i landet, en kuvad arbetarklass och en sönderslagen fackföreningsrörelse. Kort sagt: arbetarkampen måste slås ner för att USA skall acceptera att låna ut pengar.

Denna fraktion är den reaktionära delen av den italienska borgarklassen. De amerikanskägda multinationella bolagen och stora delar av de medelstora företagsägarna. Denna fraktion kräver också hårdare medel mot arbetarklassen och är mer beredd på fascistiska och militära lösningar på maktfrågan.

- Den andra starka fraktionen står för fastare band med EG. Italien bör agera som en viktig, och inte underordnad, del av den europeiska imperialismen, och tillsammans med de andra europeiska imperialistmakterna ”dela på kakan”.

För denna politiska linje står den avancerade delen av den italienska kapitalistklassen, de stora monopolföretagen och den inhemska exportindustrin. Denna del av kapitalistklassen ser också en mer utvecklad klassamarbetspolitik som en tänkbar lösning på de inre problemen.

- En tredje position återfinns också i den politiska debatten, nämligen kommunistpartiets (PCI). PCI föreslår att Italien skall satsa på stor självständighet politiskt och diplomatiskt, för att på så sätt erhålla en viktig roll i medelhavsområdet och inom EG. Kort sagt, ett stärkande av ett ”oberoende” imperialistiskt Italien.

2) *Avsaknaden av råvaror och råvaruprisernas kraftiga uppgång.* Italien är i det närmaste i total avsaknad av råvaror. Alla viktiga råvaror, energikällor och även, i ökad utsträckning, jordbruksprodukter importeras.

Genom ”oljekrisen” och råvaruprisernas uppgång har importen ökat och underskottet i handelsbalansen blivit allt större. Detta har också påverkat den kraftiga inflationen.

3) *Skärpt internationell konkurrens.* Tidigare fanns en stor marknad för italienska varor. Priserna låg relativt lågt och de låga lönerna skapade enorma vinster för ”det italienska Undret” i början av 60-talet.

Idag är bilden en annan. Arbetarkampen har kraftigt pressat upp lönerna, och dessutom har den internationella kapitalistiska krisen minskat efterfrågan på de italienska varorna. Konkurrensen har skärpts.

4) *Arbetarkampen.* I sex år har arbetarkampen oavbrutet varit på en mycket hög nivå. Detta har dels inneburit att lönerna stigit kraftigt. Men framför allt har den reaktionära offensiven, genom vilken kapitalet försökt lösa sina problem på arbetarklassens bekostnad, effektivt slagits tillbaka. Arbetarkampen har hela tiden lyckats störa kapitalismen och sabotera alla reaktionära lösningar.

Det är huvudsakligen dessa problem, som orsakat den osedvanligt kraftiga inflationen och det stora underskottet i betalningsbalansen. Dessutom dras den italienska kapitalismen idag med en på flera områden hopplöst föråldrad industri, framför allt de mindre företagen och i vissa branscher och regioner. För att modernisera och effektivisera industrin saknas villigt kapital. Samtidigt som rationaliseringar innebär en kraftig arbetslöshet. Arbetslösheten har nu också ökat snabbt, eftersom allt fler emigranter och gästarbetare söker sig tillbaka till sitt hemland, då den kapitalistiska krisen drabbar grannländerna.

Politiska effekter bland olika klasser och skikt

De djupgående motsättningarna och den ökade splittringen inom kapitalistklassen har avspeglats i hela det politiska livet i Italien. Svaga regeringar har avlöst varandra utan att kunna uträtta något. De har varken lyckats lösa kapitalets problem eller kunnat ge lindringar för de arbetande massorna. I samband med ”oljekrisen” avslöjades dessutom en långtgående korrup­tion ända uppe i regeringen. Några ministrar hade fått avsevärda summor från oljebolagen för att höja oljepriserna. Detta har lett till en stark ”förtroendekris” för parlament, institutioner och partier. Kapitalistklassen går vid sidan av det handlingsförlamade parlamentet. Storföretagen har på samma sätt minskat sitt förtroende för de kristliga demokraterna (DC), det största partiet i Italien. Arbetarklassen betraktar i ökande omfattning det parlamentariska jippet med avsmak och utvecklar istället sin självständiga kamp, som man av erfarenhet vet att leder till vissa resultat.

Också *militären* är djupt splittrad. Den har ingen politisk tradition att ingripa. Den har historiskt sett varit utanför politiken, men detta förhållande håller nu på att ändras.

De NATO-USA-kontrollerade delarna av styrkorna har starka förbindelser med fascistpartiet (MSI – Italiens tredje största parti) och de reaktionära delarna av DC. Detta är den starkaste tendensen. Kommunistpartiet har sedan andra världskriget inte arbetat inom militären, och inte heller bland soldaterna. Därför är de något mer demokratiskt sinnade delarna av militärerna partipolitiskt obundna. På senare tid har dessutom de revolutionära organisationerna snabbt stärkt sina positioner bland dessa.

De lägre tjänstemännen inom företagen har länge varit den starkaste allierade kraften till arbetarrörelsen. Ända sedan 1968 har tjänstemännen utvecklat en strejkrörelse för ekonomiska krav. I takt med att arbetarrörelsen utvecklats politiskt har på senare tid också de lägre tjänstemännen gått ut i politiska strejker. Demokratin är utvecklad bland dessa skiktets fackföreningar med beslutande stormöten i en rad frågor.

Den *högre statliga byråkratin* är mycket privilegierad, och starkt influerad av det kristligt demokratiska partiet, och även partiets främsta bas. I basen är lönerna mycket låga, men man är hårt uppknuten till det bestående med en utpräglat auktoritär ideologi, som är mot en utjämning både ekonomiskt och socialt i samhället.

Då arbetarkampen varit som starkast har delar av dessa skikt i basen med viss tvekan anslutit sig i kampen för högre löner. Men så fort arbetarna inte är ute i öppen kamp försvinner deras kampvillighet och allt återgår till det gamla invanda.

Småborgarklassen har traditionellt varit fascismens och alla reaktionära krafter starkaste fäste. Men nu håller en uppsplittring på att ske. Till och med i de södra delarna av Italien har delar av småborgarklassen börjat vackla och tvekar inför ett stöd åt de reaktionära krafterna. Regeringens politik slår hårt mot denna klass och då arbetarkampen utvecklad dras delar åt arbetarklassen.

Bland *akademiker* och *intellektuella* har de revolutionära krafterna ett ganska stort inflytande. Lärare och även tekniker har startat politiska strejker under press från studenterna, och i anslutning till arbetarklassens krav.

De politiska partiernas linjer

Det kristligt demokratiska partiet har tidigare varit det helt dominerande partiet i Italien och haft borgarklassens fulla stöd under hela 60-talet. Så inte idag. Partiet är splittrat i åtminstone tre fraktioner. En som lutar åt kraftfulla reaktionära lösningar med allianser med fascisterna och militärerna. En som menar att en kompromiss med kommunistpartiet och en ökad klassam- arbetspolitik kan lösa borgarklassens problem. En tredje, slutligen, som vill återupprätta DC som en självständig kraft med en enad borgarklass bakom sig. Den senare linjen åkte på ett kraftigt bakslag i folkomröstningen om den skilsmässolagen i våras.

Skilsmässolagen innebar en begränsad rätt till skilsmässa. Denna ville DC ha bort. En folkomröstning skulle besluta i frågan. Nu gällde folkomröstningen i praktiken inte själva skilsmässolagen. Folkomröstningen skulle vara ett led i att samla borgarklassen, kyrkan, småborgarklassen och andra reaktionära skikt runt DC. En seger för DC skulle innebära att DC återtog sin dominerande ställning, och skulle kunna bli den samlande kraften i en reaktionär politik. Nu förlorade DC folkomröstningen klart och därigenom ökade också splittringen inom partiet. En del storföretag tog sin hand från DC och arbetar nu för en klassam- arbetspolitik.

DC sitter idag i regeringsställning och bedriver tillsammans med socialistpartiet en utpräglat arbetarfientlig politik. De ser inflationen som det största problemet för den italienska kapitalismen och genomförde i somras ett program som innebar:

Höjda skatter, höjda priser på för de breda folkmassorna viktiga varor, minskad social service och investeringsstopp för företagen på många områden. Tillsammans med en hård politik mot arbetarkampen för att hålla lönerna nere ville man på detta sätt göra något åt ”överhettningen, i ekonomin och angripa inflationen.

Man såg inte detta som en slutgiltig lösning på kapitalismens problem, men däremot som ett första steg mot att låta arbetarklassen betala krisen och hålla de breda massornas konsumtion nere. Regeringsprogrammet möttes av förbittrat motstånd från arbetarklassen med en utvecklad strejkkamp. Det är ännu inte avgjort om regeringen kommer att lyckas driva igenom sin reaktionära politik, eller om den måste slå till reträtt som alla föregångare gjort inför arbetarprotesterna

Socialistpartiet, PSI, är efter viss vacklan medansvarigt för regeringens åtgärder. Det är ett sosse-parti som villigt lånar sig till uppgiften att vara de kristliga demokraternas ”radikala” fikonlöv i olika regeringar, senast den nuvarande. Partiet får ganska höga röstetal, men representerar inte mycket i form av organisation och materiell förankring i arbetarklassen. Därför har partiet allt svårare att garantera arbetsfred och socialt lugn i utbyte mot regeringsposterna.

Socialdemokraterna är ett litet parti med obetydlig arbetarförankring. Internationellt stöder partiet den USA-vänliga linjen och får också direkt finansiellt stöd från USA.

MSI, det fascistiska partiet, har sin bas bland delar av småborgarklassen, de arbetslösa och trasproletariatet, vissa lägre tjänstemän, delar av militären och enskilda monopolföretag. Trots sina 9% i de senaste valen har partiet inte någon direkt organiserad massbas. Det har heller inte än så länge något större stöd från ledande kapitalisthåll. Efter de senaste bombattentaten från mindre fascistgrupper, som alla vet att MSI stöder, har också inflytandet minskat något. Vidare har fascismens läge i Italien avsevärt försvagats efter juntans fall i Grekland, som tidigare var en av de viktigaste stödjepunkterna. Likaså har fascismens fall i Portugal försvagat fascismen i Italien.

Detta sammantaget gör att så länge borgarklassen är splittrad finns det *idag* ingen akut fara för en fascistkupp. Detta läge kan dock förändras mycket snabbt.

Italiens Kommunistiska Parti har länge varit det helt dominerande partiet inom arbetarklassen. Dess inflytande har dock minskat något på senare tid. Detta beroende på den utvecklade klassarbetspolitik man idag strävar efter.

Utgångspunkten för PCI är att den italienska ekonomin måste stabiliseras. Detta är en förutsättning för att företagen skall kunna utvecklas och skapa vinster, vilka sedan skall vara en bas för kommande reformer från en vänsterregering. För att detta skall lyckas måste man till en del acceptera delar av regeringens åtgärder. Men framför allt måste den sociala freden återupprättas.

Lugnet på arbetsmarknaden måste återställas både för att den italienska ekonomin skall komma på fötter och för att minska hotet från en militär- eller fascistkupp. Arbetarkampen måste därför trappas ner och inriktas på att driva de kristliga demokraterna till en kompromiss med PCI och föra PCI till regeringsställning tillsammans med DC. Denna kompromiss kallas den historiska kompromissen och innebär en klassarbetspolitik. Detta är enligt PCI det enda alternativet för arbetarklassen. Antingen accepterar man en sådan lösning, med en nedtrappning av arbetarkampen och minskad konsumtion, eller så samlas borgarklassen till en

statskupp. Så står frågan enligt PCI. Det också numer en del av PCIs strategi för socialismen, där ett ensamt PCI i regeringsställning är slutmålet.

Det är därför man på senare tid också dämpat kampen mot den nuvarande regeringen. I samband med regeringsprogrammets genomförande utlyste man fyratimmars regionala generalstrejker. Dessa blev inte annat än protester rakt ut i luften. Den dominerande linjen inom arbetarklassen var istället nationell generalstrejk till dess regeringen dragit tillbaka sitt förslag.

En revolutionär politik

Avanguardia Operaia menar, i motsättning till PCI, att den italienska borgarklassens och kapitalismens problem aldrig kan lösas utan att arbetarklassen får betala kalaset. Det finns ingen lösning för en återuppbyggnad som inte pressar tillbaka arbetarklassens positioner och levnadsförhållanden den.

Arbetarklassen kan genom sin självständiga kamp pressa tillbaka reaktionära lösningar och inom vissa gränser tillkämpa sig både större politiska rättigheter och bättre levnadsförhållanden. Men inte heller detta innebär någon lösning för arbetarklassen. Den socialistiska revolutionen och uppbyggnad av arbetarmakten är det enda som i grunden kan lösa arbetarnas problem. Därför innebär PCIs politik i praktiken en reorganisering av den italienska kapitalismen på arbetarklassens axlar, samtidigt som arbetarnas försvar mot fascismen avvärjas. PCI för en i grunden arbetarfientlig politik.

Detta är en strategisk inriktning. Men hur står frågan konkret idag, då den socialistiska revolutionen inte står på dagordningen?

Bakgrunden är läget i landet. En i grunden splittrad kapitalistklass, en statsapparat i upplösningstillstånd, en relativt stark arbetarrörelse, än så länge enad i kampen mot reaktionära lösningar. Så länge detta förhållande kvarstår finns ingen akut risk för statskupp. Det finns visserligen alltid en fara för fascistisk statskupp, men den är inte akut så länge borgarklassen är djupt splittrad och arbetarklassen mobiliserad.

I Chile var arbetarklassen förvisso mobiliserad, men borgarklassen lyckades till slut enas och samla småborgare och mellanskikt, och de dominerande delarna inom militären kring sig. Samtliga borgerliga politiska partier gav i varje fall juntan ett passivt politiskt stöd. Så är inte läget i Italien idag.

Borgarklassen kan inte enas så länge arbetarkampen är högt utvecklad och hela tiden splittrar upp motståndarna. Men passiviserar arbetarklassen, splittras den fackliga rörelsen upp, då förändras läget, och borgarna kan samlas utan att i grunden lösa sina problem. Det är då som faran för en fascistisk lösning blir verkligt akut. Detta oavsett om PCI sitter i regeringsställning tillsammans med DC eller ej, ty denna allians kan brytas över en natt om DC stärks eller MSI växer fram som ett alternativ. Då kan också den passiviserade arbetarrörelsen besegras för årtionden framöver.

Den revolutionära rörelsen i Italien (revolutionära organisationer, revolutionära arbetsplatsgrupper, enskilda arbetarmilitanter, delar av PCIs bas, som fortfarande saknar ett tillräckligt starkt alternativ) har på senare tid stärkt sina positioner som alternativ till reformismen. Men fortfarande saknar man styrkan att leda arbetarkampen på det nationella planet. Där är PCI som parti helt dominerande.

Lokalt är revolutionära arbetare oftast dominerande och står i ledningen för kampen. Men kampen på arbetsplatserna domineras idag av nationella frågor av typ kamp mot regeringen, och nationellt har den revolutionära rörelsen inte tillräcklig kraft att leda och samordna kampen. Trots detta har inte PCI helt lyckats pressa på arbetarna sin linje. Detta av följande orsaker: Det finns i Italien tre fackföreningar. En dominerad av PCI som är den överlägset

största, en socialdemokratisk och en kristlig. Dessa tre fackföreningar var tidigare helt självständiga, men har på senare tid på trycket från basen alltmer enats kring en gemensam politik. Trycket från basen har också tvingat fackföreningarna att visserligen halvhjärtat, men dock, kämpa mot regeringens reaktionära offensiv mot arbetarklassen. I sex år har arbetarkampen varit så utvecklad att detta lyckats. I avsaknaden av ett tillräckligt starkt nationellt revolutionärt alternativ är detta den ena möjliga lösningen också under den närmaste tiden.

Det fortsatta trycket från basen är nödvändigt för att ena fackföreningarna kring arbetarnas krav, och för en offensiv mot den splittrade borgarklassens attacker. Detta tryck från basen kan emellertid bara utvecklas om den självständiga arbetarkampen vinner i styrka och den revolutionära rörelsen stärker sig för att bygga ett kommunistiskt parti, som ett alternativ till PCI.

Därför ser Avanguardia Operaia som dagens huvuduppgifter:

Fortsatt kamp mot regeringen och alla reaktionära lösningar, för att splittra upp borgarklassen. Revolutionär kamp för vissa arbetarvänliga reformer som stärker arbetarklassens positioner och förbättrar dess levnadsförhållanden. Ena och mobilisera arbetarklassen kring denna inriktning och trycka på fackföreningarna att kämpa för dessa krav. Samla de demokratiska krafterna mot fascismen och stärka den revolutionära rörelsen som alternativ till revisionisterna i PCI.

Detta är en inriktning som både innebär ett försvar mot fascismen och reaktionära lösningar, samtidigt som den lägger grunden för en kommande revolutionär offensiv om arbetarklassen segrar i de kommande striderna.

Revolutionärt handlingsprogram

För att konkretisera denna inriktning har Avanguardia Operaia föreslagit ett handlingsprogram som organisationen skall behandla på sin kongress i oktober. Detta program innehåller i korthet följande:

- Förhållande till olika politiska partier.

MSI, fascisterna. Tillsammans med andra revolutionära organisationer har AO beslutat att gå till hårdare attack mot MSI och andra mindre fascistiska grupper. Möten och demonstrationer skall saboteras och slås ner. Varje provokation i form av bombattentat skall omedelbart följas av attacker mot fascistbarer och fascistiska partilokaler.

Man skall också arbeta för att MSI förbjuds av parlamentet. Detta för att försvåra fascisternas legala möjligheter operera, men främst för att samla de demokratiska krafterna mot fascismen och avslöja reaktionen. I detta arbete skall en nationell kommitté, som främst arbetar inom fackföreningar bland demokratiska grupper, bildas. Många krafter är för en sådan linje, medan PCI går emot den.

Det kristligt demokratiska partiet. Huvudinriktningen är att förstärka splittringen mellan de olika fraktionerna inom partiet och bekämpa partiets politiska linje, vilket samtidigt innebär en kamp mot regeringen, samt att i demokratiska frågor försöka utnyttja och avslöja den fraktion som står för den "historiska kompromissen".

Arbeta mot partiets "sociala struktur". (Den sociala strukturen innebär att ledande poster inom sociala områden, t ex sjukhus, kommunala och statliga institutioner tillsätts genom familjeband direkt av partiets ledning.) På sjukhusen mobiliseras personalen mot detta system. Härigenom försvagas partiets bas, samtidigt som det avslöjas inför och isoleras från andra grupper inom de högre mellanskikten.

Socialistpartiet, PSI. Försöka utveckla partiets vänster till en demokratisk linje och samarbeta med den på basplanet i demokratiska frågor.

Kommunistpartiet. En mer skärpt politiska kamp och debatt med PCI. Avslöjande av den historiska kompromissens faror. Arbeta för enhet mot fascismen och att bredda kontakterna med basmedlemmarna, för att få dem att agera i alla de frågor som den revolutionära rörelsen driver. För detta krävs att en viss sektierism från den revolutionära rörelsens sida försvinner i samarbete på basplanet.

- Kampen för demokratiska rättigheter.

Huvudfrågan är här att bekämpa fascismen. Ett led i kampen är den förut omtalade enheten mot fascistiska möten och demonstrationer och kampanjen för MSIs förbjudande. Inriktningen är att samla breda krafter till kampanjer och manifestationer mot fascismen, samt att visa för fascismens potentiella bas att en stark arbetarrörelse är den enda kraft som kan lösa deras problem. I kampen för demokratiska rättigheter ingår också en kamp för avvecklande av en rad lagar som är kvar sedan fascisttiden före andra världskriget, och mot lagar som ger militären stora legala möjligheter att ingripa vid strejker och demonstrationer. Det senare främst för att avslöja militärens och polisens roll för de breda massorna.

- Program för arbetarrörelsen

I denna del av handlingsprogrammet fastläggs kampkraven och kampformerna på arbetsplatserna. Det är ett förslag till handlingsprogram att ena arbetarrörelsen kring.

Det behandlar försvaret av lönerna, kampen mot ökad arbetstakt och kampåtgärder mot företagsnedläggelser och den stora arbetslösheten. Uppgifterna ställs i opposition och i förhållande till regeringens program och utmynnar i en kamplinje mot hela regeringens politik och mot regeringen som sådan.

- Revolutionär kamp för reformer.

Den revolutionära rörelsen i Italien har tidigare inte i någon större utsträckning deltagit i kampen för reformer och även sett på den kamp som förts med viss skepsis. Den ekonomiska kampen på arbetsplatserna har stått i förgrunden. Detta måste man nu göra upp med inom vänstern menar AO, som är tongivande i denna förändring av politiken. Framför allt nu i en period då arbetarklassens erövringar angrips från alla håll av regeringens reaktionära attacker, och då massrörelsen reser krav på en mängd områden.

PCI har i reformsammanhang under den senaste tiden formulerat en ny linje, en ”ny utvecklingslinje” som man så vackert kallar det. Denna utgår *inte* från massornas behov och de krav de reser i kampen, utan är en linje för att ställa den italienska kapitalismen på fötter. Detta är grunden för PCIs reformer och även ett led i att drapera den ”historiska kompromissen” med DC, för att PCI skall komma in i en koalitionsregering. PCIs reformer skall genomföras under socialt lugn och genom ett utvecklat klassamarbete.

AO menar, att reformer alltid är ett resultat av arbetarklassens kamp. I en revolutionär strategi ingår kamp för reformer, men de är produkter av arbetarklassens massaktivitet och av den revolutionära kampen.

Mot denna bakgrund ställer AO i sitt handlingsprogram reformer på olika områden som ett försvar för arbetarklassens levnadsstandard och för att stärka arbetarklassens positioner mot kapitalet. Det gäller kampen för bostäder och lägre hyror, utvecklade kommunikationer, förändrat skolsystem, bättre hälsovård för arbetarklassen, fler barndaghem och investeringar i södra Italien. Det sistnämnda kravet drivs främst av militanta arbetare i Norditalien som ett

led i att stärka solidariteten inom hela den italienska arbetarklassen och skapa en enda front mot kapitalet.

Formerna för denna kamp anser AO vara mycket viktiga. Det är kampformer som aktiverar de breda massorna i kampen, i fabriksockupationer, ockupationer av tomma bostäder där ingen har råd att bo, kollektiv vägran att betala hyror, gas- och elräkningar, vägran att betala avgifter i det kollektiva kommunikationsnätet. Arbetarklassen tar sig rättigheter i kampen och skapar en grund för vissa eftergifter från stat och regering.

- Den revolutionära rörelsen.

Den revolutionära rörelsen har som helhet stärkt sitt inflytande den senaste tiden. Utvecklingen har också lett till en ökad politisk mognad. Mindre organisationer, enskilda arbetargrupper och lokala kampkommittéer har den senaste tiden gått in i de stora revolutionära organisationerna. Idag finns i stort sett bara tre organisationer kvar, som kan göra anspråk på att kalla sig revolutionära: Avanguardia Operaia, Lotta Continua och Il Manifesto. Dessutom finns mindre grupper som likt trotskisterna ägnar sig åt navelskådande studier på universiteten, men deras styrka kan mätas i hundradelar av de stora organisationernas.

De tre revolutionära organisationerna är idag numerärt sett lika stora. Lotta Continua saknar däremot något större politiskt inflytande utanför de egna leden och Il Manifesto är löst organiserat kring sin tidning. Det är främst Avanguardia Operaia som stärkt sitt inflytande i breda arbetarlager genom sitt arbete i CUBerna (revolutionära basgrupper på fabrikena).

Som helhet börjar rörelsen alltmer uppfattas som ett alternativ till PCI, framför allt på arbetsplatserna. Där förekommer ett relativt utvecklat samarbete mellan organisationerna vad gäller kampkrav och oppositionen mot PCI. Däremot skiljer de sig åt vad gäller synen på kampformerna och taktiken i förhållande till facket. Avanguardia Operaia menar, att det politiska läget och organisationernas mognad kräver ett mer utvecklat samarbete. Detta skall uppnås genom att utarbeta ett gemensamt handlingsprogram under hösten, men också i politiska diskussioner mellan ledningarna för att klarlägga motsättningarna. Den tid då den politiska kampen och särskiljandet var det viktigaste i förhållandet mellan de revolutionära organisationerna är förbi. Partibygget har kommit in i en fas av ett alltmer utvecklat samarbete. En sådan utveckling kräver läget i klasskampen. Som ett led i detta samarbete håller Il Manifesto och Avanguardia Operaia öppna kongresser under hösten där handlingsprogrammet behandlas. På dessa kongresser är också övriga organisationer inbjudna. Till denna form av samarbete ställer sig Lotta Continua avvisande.

AO satsar också på att stärka den egna organisationen genom ett allt vidare agerande i olika nationella politiska frågor. Under hösten kommer man som ett led i detta att börja ge ut en dagstidning. Den är inte tänkt som ett komplement till borgarpressen, utan som ett fullödigt alternativ, som behandlar alla politiska frågor av vikt och arbetarklassens hela liv.

Ett led i att utveckla ett revolutionärt alternativ till PCI är att på fabrikena stärka CUBerna, de revolutionära baskommittéerna, eller revolutionära arbetsplatsgrupper som de kallas i Sverige.

CUBerna bildades första gången under de heta striderna 1968 och 1969. De uppstod spontant på fabrikena som en basorganisering för revolutionära och kampvilliga arbetare, som stod i opposition till PCIs linje. Vissa av dessa grupper bildades tillsammans med grupper på universiteten, som ombildades till den kommunistiska organisationen Avanguardia Operaia. Då uppsvinget sjönk tillbaka något blev AO den helt dominerande kraften i CUBerna och CUBernas arbete samordnades till största delen av AO. Det var först för två år sedan, under det nya uppsvinget, som nya CUBer spontant bildades och där de egna initiativen återigen kunde dominera. CUBrörelsen samordnades då nationellt kring ett gemensamt program i

avtalsrörelsen och ledningen frikopplades organisatoriskt från AO. Idag har denna inriktning förstärkts.

AO arbetar för att utveckla CUBernas organisatoriska självständighet, även om man naturligtvis eftersträvar politisk dominans. Målet är inte en sammanslagning för att bilda det revolutionära partiet. CUBerna är en organisationsform för arbetarsjälvständigheten i förhållande till reformismen och facket på en lägre medvetenhetsnivå än ett kommunistiskt parti. Därför kommer de med all sannolikhet att ha kvar sin betydelse även efter ett partibildande. Dess främsta uppgift är att bibehålla och utveckla kampnivån. De är också viktiga som instrument för enhetsinitiativ för att utveckla enheten på fabrikerna. De fungerar dessutom som ”en skola i kommunismen”, genom studier, värdering av sina kamperfarenheter och analyser av företags läge, arbetsorganiseringen osv. På så sätt skolar de också militanter som kan gå vidare och organisera sig i en kommunistisk organisation.

CUBerna både stärker den självständiga arbetarkampen och är en massbas för den kommunistiska organisationen. AO rekryterar 95% av sin arbetarkader från CUBerna och formar också sin politik på grundval av sin förankring i detta massavantage.

Kampen på arbetsplatserna

Den italienska arbetarklassen har under de senaste åren utvecklat en kamp och ett politiskt medvetande som inneburit viktiga framgångar. Från början var kampen främst inriktad på förhållanden på den enskilda fabriken. Här nåddes en rad framgångar:

- relativt kraftiga löneökningar
- förändringar av löneformer, minskning löneskillnaderna, minskat antal lönekategorier
- förändringar i arbetsorganisationen vilket inneburit minskade möjligheter för kapitalisterna att intensifiera utsugningen genom t ex ökad arbetstakt. I denna arbetarkamp har arbetarnas självständiga organisationer, CUBerna, haft stor betydelse. Fackföreningarna har tvingats ta hänsyn till dessa organisationer och deras krav, kapitalisterna likaså, och resultatet har blivit en utvidgning av de fackliga och politiska rättigheterna på fabrikerna.

Genom kampen och dess framgångar har splittringen inom arbetarklassen minskat och arbetarenheten utvecklats främst lokalt. Men genom den utvecklade solidariteten med de arbetslösa i Syditalien och kampen för arbetstillfällen där, har enigheten också ökat nationellt.

Detta har varit av stor betydelse då kampen mer och mer inriktats på politiska krav och nationella frågor och då kampen mot regeringen intensifierats. Det är den politiska kampen som under den närmaste tiden kommer att stå i förgrunden på arbetsplatserna. En politisk stabilitet måste undvikas och det gäller att slå tillbaka regeringens program. För detta krävs dels att den självständiga arbetarkampen utvecklas, och dels att PCIs kompromisser med regeringen avvisas och en nationell generalstrejk utlyses till dess regeringen dragit tillbaka sitt program, och att basen trycker på facket att agera mot detta program.

Vinner regeringen höstens strider kommer den fackliga rörelsen antagligen att splittras. Den kristliga fackföreningen kommer att tvingas stöda regeringen, varvid arbetarmotståndet kommer att minska.

I Italien är fackföreningarna endast organiserade på geografisk nivå, t ex Metall i Milano, och det existerar inga lokala fackklubbar. Därför har de fabriksråd som kommit fram ur den utvecklade kampen fått en viktig uppgift. Ett fabriksråd sköter ungefär samma dagliga uppgifter som en svensk fackklubb. De är i de flesta fall demokratiskt uppbyggda, och varje avdelning eller sektion inom företaget väljer sin representant på stormöte. Delegationerna väljer sedan i sin tur en styrelse. På vissa företag har facket däremot tagit initiativet och utser själva delegationerna. Dessa fabriksråd är numera delvis en organisation inom fackföreningarna. Men de är

mycket mer dynamiska och därför viktiga i kampen. I fabriksrådet ingår arbetare från alla fackföreningar och även oorganiserade arbetare. Hela tiden förs en kamp mellan olika politiska linjer och arbetarna har någorlunda kontroll över sina delegater.

Fabriksråden beslutar om strejker och är oftast drivande i kampen, och går ofta mot fackföreningarnas hämmande politik. En majoritet av fabriksråden är idag för en nationell generalstrejk mot regeringens program. Inom fabriksråden pågår idag en kamp mellan PCIs fackbyråkrater och militanter ur CUBerna. På det planet har CUBerna blivit en nationell kraft som står som motpol till PCIs fackliga politik.

CUBerna är inte ett alternativ till facket. Det är en organisationsform för arbetarsjälvständigheten bland arbetaravantgardet. De arbetar inom fabriksråden och för sin politiska linje där. Förlorar man tar man däremot initiativ till stormöten över hela fabriken för att besluta om strejk och välja strejkkommittéer.

Fabriksråden fungerar helt lokalt. De har ingen nationell samordning mellan sig, utan samordnas helt genom fackföreningarna. CUBerna arbetar nu för att utveckla samarbetet direkt mellan fabriksråden. Man arbetar också för en nationell konferens med delegater från alla Italiens fabriksråd, för att diskutera frågan om generalstrejk. Grundinriktningen för AO och CUBerna i förhållande till fabriksråden är att politisera dem. Allt fler frågor tas upp på fabriksrådets möten och den politiska kampen mellan revisionister och revolutionärer utvecklas.

Kampen på andra områden

På senare tid har kampen också utvecklats kraftig på andra områden. Arbetarna har ockuperat bostäder på en rad platser och i bostadsområdena har det vuxit fram revolutionära basgrupper. Dessa har redan samordnats nationellt och står till stor del i ledningen för kampen. AO är idag dominerande i dessa basorganisationer.

Denna artikel lämnar dock inte utrymme för att närmare ta upp detta. Däremot återkommer vi med rapporter och analyser i *ArbetarKamp* och *Kommunist*.

KJ sept -74 [Kalle Jungkvist]

Italien – kampen för det revolutionära partiet

Ur *Kommunist* 23 (1976)

Italien är ett av de länder i Europa där den ekonomiska och sociala krisens verkningar gått längst. Det är också det land som har Europas starkaste arbetarklass.

Alltsedan den heta hösten 1969 har det borgerliga samhällets kris hela tiden fördjupats. Samtidigt lanserar det dominerande arbetarpartiet: det revisionistiska PCI, ett klassamarbetsprojekt som om det förverkligas hotar att passivisera centrala delar av den italienska arbetarrörelsen. Den revolutionära vänstern måste därför lösa den centrala uppgiften att skapa ett nationellt alternativ till reformismen. Klasskampens och den sociala krisens nivå ställer därmed *partibildandet* på revolutionärernas dagordning.

Denna artikel handlar om en sida av den italienska klasskampen: arbetarklassen, massorna, revisionisterna och revolutionärerna.

Den försöker visa hur en leninistisk grundlinje i partibygget konkretiseras idag utifrån den italienska klasskampen, och Avanguardia Operaias arbete för ett revolutionärt parti. Detta arbete är av en mycket stor betydelse för den samlade europeiska vänstern.

Den italienska klasskampen

Den italienska situationen präglas av en djupgående politisk, ideologisk, social och ekonomisk kris. På alla dessa områden är utrymmet för en borgerlig stabilisering minimalt, vilket huvudsakligen beror på att arbetarklassen och vänsterkrafterna idag har tillräcklig kraft att hålla krisen öppen och fördjupa den. Enheten inom proletariatet är stark nog för att bourgeoisins splittringsförsök inte ska lyckas.

Den ekonomiska krisen

Italien har drabbats oerhört hårt av den internationella krisen. Man betalar idag ett högt pris för den ”vilda” efterkrigsexpansionen som gjort Italien starkt beroende av de dominerande imperialistiska metropolerna, främst USA. Också i förhållande till EG och den västtyska imperialismen har Italien en klart underordnad ställning. T.ex. klassar Tindemann-rapporten⁵ (fotnot) Italien som ett ”B-land”. Den italienska kapitalismen har under 70-talet haft mycket svårt att hävda sig i den internationella konkurrensen.

Ett av de viktigaste skälen till den nuvarande krisen är också arbetarklassens styrka. Det senaste försöket från borgar. klassen att komma åt arbetarklassen är att genomföra en kraftig omstrukturering av produktionen: minska den ”produktiva basen”. I klartext innebär det att avskeda tusentals arbetare. Flera multi-nationella företag inklusive italienska FIAT för konsekvent denna politik. De flyttar också stora delar av produktionen utomlands, till länder med svagare arbetarklass. Några siffror:

- Industriproduktionen sjönk under första halvan av 1975 med 15%.
- Produktionsapparaten utnyttjas till 60%.
- Investeringarna sjönk med 20% under ett år.
- En 15%-ig inflation som de senaste månaderna fördubblats genom devalveringen av liren och spekulation.
- Minst 1,5 miljoner officiellt utan arbete, därtill 100-tusentals ”partiellt” arbetslösa och 10-tusentals som idag kämpar mot avskedshot.

Den häftiga krisen och borgarklassens ekonomiska krigsförklaring har emellertid inte slagit tillbaka arbetarklassen. Tvärtom. Arbetarsjälvständigheten har idag uppnått en betydande stabilitet och kontinuitet till skillnad från de tidigare årens ”explosioner” följda av kraftiga nedgångar. Avgörande har varit dels den fackliga rörelsens omvandling, dels breddningen av kampen från en strikt ekonomisk nivå till en social masskamp.

Den fackliga rörelsen

Själva knutpunkten i det italienska proletariatets kamp har alltid varit fackföreningarna. En viktig del av arbetaravantgardet samlas i de fackliga basstrukturerna för ett aktivt arbete. Sedan de stora kamperna 68-70 som gav upphov till en omfattande arbetardemokratisk och ofta utomfacklig organisering, så har idag själva den fackliga strukturen radikalt förändrats. Det viktigaste är framväxten av delegatsystemet på basnivå, fabriksråden (consigli di fabbrica)

Fabriksråden har blivit grunden för en helt annan facklig organisering och praktik än den traditionella reformistiska.

Delegaterna är idag den breda basen för en total omvandling av fackföreningarna till en arbetardemokratisk klassfackförening. Delegatsystemet har aktivt bidragit till att enheten stärks mellan olika arbetargrupper och mellan olika LO:n. (Det finns tre i Italien: CGIL, domineras av PCI, CISL dominerad av Kristdemokraterna och katolska strömningar, UIL gul, socialdemokratisk). Detta har inte minst visat sig i den just nu pågående avtalsrörelsen där

⁵ Tindemanns-rapporten – en ”plan” för EGs framtida politiska och ekonomiska utveckling, som drogs upp 1975, men knappast lär komma att förverkligas.

delegaterna alltmer är den faktiska kampledningen, utarbetar plattformar och pressar fackledningarna i rätt riktning. Själva innehållet i den fackliga kampen har också ändrats. Idag tar plattformarna alltmer upp krav på direkt *arbetarkontroll*. T.ex. krav på kontroll av investeringarna, av anställningar och avskedanden etc.

Med förändringen av den fackliga rörelsen har samtidigt isoleringen av kamperna till de enskilda arbetsplatserna brutits och man har tagit upp striden på en rad sociala områden. Det har byggts upp territoriella samordningsorgan *dels* mellan olika kategorier arbetare (t.ex. industriarbetare – offentligt anställda) dels inom varje kategori. Det är de s.k. Zonråden (Consigli di Zona och Comitati unitarie di Zona). Dessa har dels etablerat en kontakt med andra sociala kamprörelser, dels själva tagit upp en kamp runt t.ex. transporten, sociala servicen, bostadsfrågan etc. Denna process av en omvandling av den fackliga rörelsen på klassgrund, har delvis varit en spontan process, ett uttryck för den medvetenhet och enhet som massan av arbetare uppnått. Men av stor betydelse är också det omfattande arbete som revolutionärerna utfört. Dels i förhållande till den fackliga vänstern och delegaterna, dels uppbygget av stabila avantgarde-organiseringar – *Arbetarkommittéerna* – som en politisk ledning.

Den sociala masskampen

På det sociala området i bred bemärkelse förs idag en organiserad kamp på följande områden:

- Den fackliga rörelsens kamp för produktiva investeringar i Södern.
- Kampen mot arbetslösheten som omfattar både den fackliga rörelsen och en dynamisk organisering av de arbetslösa.
- Husockupationsrörelsen och en kamp runt hela bostadsfrågan.
- Självreduktionen av telefon, el och gasavgifter d.v.s. en kamp mot de sociala kostnaderna, där massorna själva bestämmer sina avgifter.
- Kamp för förbättrade kollektiva transportmedel.
- Kampen för en radikal förändring av skolan. Det handlar både om elevernas och en *stark facklig lärarrörelses kamp*, och om arbetarnas direkta kamp för en ”proletär undervisning”. Det mest framgångsrika har varit de 150 betalda undervisningstimmarna⁶ som stärkt banden mellan arbetarna och revolutionära lärare och studenter.
- En stark kvinnorörelse som fr.a. kämpar mot det ideologiska förtrycket och för fri abort.
- En anti-militaristisk rörelse som omfattar såväl soldatkampen som de demokratiska och revolutionära officerarna.
- En stark anti-auktoritär ungdomsrörelse.

Det avgörande i denna sociala kamp ligger inte främst i de faktiska resultat som uppnåtts, vilket varierar oerhört, utan kanske mera i den rikedom på erfarenheter som stärkt arbetarklassens politiska och ideologiska medvetenhet oerhört:

- Allt fler skikt har dragits in i kampen.
- Enheten inom arbetarklassen runt gemensamma mål har stärkts och därmed även enheten

⁶ *Fabriksråden* uppstod p.g.a. trycket från basen ide omfattande klasstrider som bröt ut 1969. Delegaterna (förtroendemännen) väljs på ”vita listor” d.v.s. vem som helst kan ställa upp oavsett om de tillhör någon fackförening. De delegerade väljs så att avdelningarna säkras representation. De har inga förpliktelser gentemot arbetsköparna, och kan kallas tillbaka när som helst av arbetarna.

”De 150 timmarna”. I avtalsrörelsen 1972 drev metallarbetarna fram rätten till 150 timmars utbildning betald av arbetsköparna, och organiserad och kontrollerad av arbetarnas och lärarnas fackliga organisationer. I senare kamper har dessa 150 timmar utsträckts till andra arbetarkategorier. Genom denna seger har de organiserade arbetarkrafterna för första gången trängt in i skolsystemet. Tillsammans med radikala lärare har arbetarna prövat ut nya program och undervisningsmetoder som utgår från arbetarnas verklighet, deras erfarenheter och behov. Kampen för de 150 timmarna har ingått i en omfattande attack på det italienska skolsystemet. Myndigheterna har ständigt försökt sabotera genomförandet. Ibland har arbetarna varit tvungna att ockupera hus för att över huvud taget få några klassrum.

mellan arbetarklassen och andra skikt under arbetarnas ledning.

- Konfrontationen med den borgerliga staten och huvudfienden, Kristdemokraterna har ökat vilket bidrar till politiseringen.
- I konfrontationen med den italienska kapitalismens oförmåga att driva en social reformpolitik har den anti-kapitalistiska och anti-statliga medvetenheten ökat.

Borgarklassens politiska kris

Bourgeoisins traditionella starkaste politiska vapen har varit det Kristdemokratiska partiet, DC. Idag har den ekonomiska krisen och den omfattande masskampen försatt DC i akut kris. Dess sociala bas tenderar att upplösas genom att nya skikt dras in i kampen. De två senaste viktiga kraftmätningarna -Folkomröstningen om skilsmässolagen 1974 och kommunalvalen 15 juni 1975 – var stora förluster för DC. Trots att dessa två kraftmätningar ytligt sett rörde ”marginella” frågor så var det avgörande konfrontationer mellan DC och hela arbetarklassen och andra skikt som vill ha bort DC. Det konkreta resultatet var dels att DC ytterligare tappade ett viktigt ideologiskt instrument för att dominera massorna – den katolska kyrkans auktoritet. Dels att 100-tals städer, däribland de största industristäderna, idag styrs av vänstern. Den lokala makten har traditionellt varit DC:s huvudfäste. Splittringen inom DC är nu ett faktum. Den reaktionära falangen under Fanfani har kraftigt förlorat i betydelse, men de ”moderata” har mycket lite svängrum. De tvingas ”förvalta” krisen och det kan bara innebära att slå mot arbetarklassen och andra skikt vilket ytterligare upplöser DCs bas. Samtidigt finns det f.n. inga möjligheter till kompromiss med det revisionistiska kommunistpartiet, PCI, eftersom det i dagens läge skulle förvärpa motsättningarna inom borgarklassen. Därtill kräver en sådan kompromiss ett visst reformutrymme, vilken den italienska kapitalismen idag inte medger.

PCIs 'historiska kompromiss'

Sedan flera år går de italienska revisionisterna i spetsen för utvecklingen av en klassamarbetande, socialdemokratiserad s.k. ”medelhavskommunism”. I Italien har den lanserats under beteckningen ”den historiska kompromissen”. Vad det handlar om är att skapa en stabil allians PCI – DC.

Utgångspunkten för PCI är att den italienska ekonomin måste stabiliseras. Det kräver ett återställande av den sociala freden. Arbetarkampen måste därför trappas ned och helt underordnas PCIs strävan att nå samförstånd med DC. Genom en stark PCI – DC-regering ska den italienska kapitalismen kunna restaureras och omstruktureras till en ”modern välfärds-kapitalism” av ”svensk” typ. För att uppnå detta gyllene mål, en expansiv kapitalackumulation som ger utrymme för kontinuerliga lönehöjningar och sociala reformer, så måste enligt PCI den italienska arbetarklassen under en övergångstid acceptera minskad konsumtion, arbetslöshet, m.m. Sin linje i reformsammanhang har PCI formulerat under täcknamnet ”en ny utvecklingslinje”, alternativt ”en ny utvecklingsmodell”. Men denna ”modell” utgår inte från massornas behov eller från de krav som reses i kampen utan är just en linje för att ställa den italienska kapitalismen på fötter.

”Den historiska kompromissen”, enheten med DC försöker PCI nu genomföra på alla plan: i den pågående avtalsrörelsen där man på alla sätt försöker hålla tillbaka massorna; ide kommunal församlingarna: i den italienska riksdagen. Det var t.ex. Socialistpartiet (PSI) och inte PCI som fällde den kristdemokratiska Moro-regeringen nyligen. Med den växande sociala krisen och massornas växande politiska medvetenhet och självförtroende kommer PCIs projekt i allt större motsättning till massrörelsens krav och inriktning.

PCI har därför visat en allt större oförmåga att svara på massornas reform krav, och ännu mindre att suga upp och systematisera den ökade politiska medvetenhet som massorna vunnit i kampen. En medvetenhet som pekar ut krossandet av DC och inte kompromissandet med

DC. Resultatet är att reformisterna alltmer börjar tappa hegemonin på det politiska området där de traditionellt alltid varit starkare än revolutionärerna. Revolutionärerna, och fr.a. AO insåg tidigt denna motsättning i PCI:s politik. Samtidigt som PCI ju måste utveckla en viss masskamp för att stärka sig mot DC så tenderar denna kamp, speciellt då kampen runt reformerna, att alltmer visa att PCI faktiskt inte kontrollerar massorna. Därför har AO lanserat parollen: ”revolutionär kamp för reformer”. Syftet är att runt precisa mål som motsvarar massornas medvetande nivå, ta en konfrontation med staten och fr.a. DC, och därmed, via partiella vinster, stärka arbetarklassens enhet runt övergripande mål. Lära dem vad den borgerliga staten är och öka den politiska medvetenheten.

PCI och den politiska kampen

Även på det mera strikt politiska fältet har massorna visat en politisk mognad och självständighet. Här har revolutionärerna spelat en betydande roll, och även här har motsättningarna mellan massorna och PCI kunnat utnyttjas i revolutionär riktning.

Den anti-fascistiska kampen förs i Italien på en militant klassgrund. Revolutionära vänstern, i detta fall AO, tog initiativ till en omfattande masskampanj för att olagligförklara det *fascistiska partiet MSI* och kopplade detta direkt till dess ”beskyddare” – DC.

Denna kampanj har direkt mobiliserat 100.000-tals arbetare och har givit direkta resultat i den meningen att MSI alltmer stötts ut. Stora delar av DC:s traditionella bas har kunnat dras in på en demokratisk grund.

Även på denna punkt har PCI visat att deras politiska val – den historiska kompromissen – avvärjar dem inför massornas självständighet. PCI får därmed svårt att ens fylla rollen som ett konsekvent demokratiskt parti, att aktivt ta ansvar för den demokratiska kampen.

Det kanske mest framträdande exemplet på den nya politiska situationen i Italien och massornas allt större medvetenhet är arbetarpartiernas jordskredsseger i det ovan nämnda kommunalvalet 15 juni 1975. Det politiska innehållet i detta val liksom dess resultat är klart: en konfrontation mellan massorna och den reaktionära politiska makten – DC. Massorna uppfattade valet som ett viktigt steg mot en annan politisk makt – vänster och arbetarpartierna. Det visar sig också att i de 100-tals städer där vänstern⁷ nu regerar så ökar trycket från massorna på den institutionella nivån med syfte att pressa fram förändringar. PCIs valframgång stärkte inte heller den ”historiska kompromissens” möjligheter. Tvärtom bidrog valet till en ökad polarisering i.o.m. att massorna stimulerades till fortsatt kamp och ökat självförtroende.

Den *revolutionära vänstern* var aktiv i den kraftmätning som detta val utgjorde. Det gäller fr.a. AO och PdUP, som förde fram gemensamma listor under namnet Democrazia Proletaria (DP). Syftet var just att med alla medel jaga DC från makten, tvinga fram lokala ”vänstere regeringar” och genom ett aktivt arbete på institutionell nivå gynna masskampen.

PCI har emellertid inte velat utnyttja segern för att ytterligare stärka massorna. Tvärtom. Genom sin passivitet och ständiga kompromisser ger man utrymme för DC att övervinna sin kris. Ett typiskt exempel på PCIs politik är det ”tysta” stödet till Moro-regeringen hösten 1975. Denna regering fälldes först när socialistpartiet PSI gjorde en plötslig ”vänstersväng”, i ett försök att rida på den folkliga opinionens DC-fientlighet.

Hela den rådande italienska krisen, arbetarklassens växande kampförmåga och medvetenhet, revisionstemas klass-försoningsprojekt som hela tiden hotar att splittra, passivisera och förlama massorna, vikten av att revolutionärerna griper sig an den institutionella kampen och

⁷ Med ”vänstern” syftar vi på helheten av de partier som (med mer eller mindre berättigande) kan kallas arbetarpartier: PCI, PSI, den revolutionära vänstern. Med ”revolutionära vänstern” syftar vi på de tre ”småpartierna”: Avanguardia Operai, Lotta Continua, PdUP per il comunismo

utmanar reformisterna på den nationella politiska nivån – allt pekar ut nödvändigheten att forcera fram ett avgörande språng framåt i klassens politiska avantgardeorganisering: Bildandet av ett revolutionärt parti.

Den revolutionära vänstern

Redan i slutet på 60-talet skedde en omgruppering inom den s.k. revolutionära vänstern. De grupper som tidigare varit helt dominerande, de *dogmatiska ml-grupperna*, fr.a. PCdI ml och *trotskisterna* i IV:e internationalen, hamnade 1969 i en svår kris i förhållande till den rika kamp studenterna och arbetarna utvecklade. Redan då, framför allt inom arbetarklassen, växte det fram kamp- och organisationsformer med ett radikalt annorlunda innehåll som var ett uttryck för framväxten av betydande självständiga arbetarförtrupper. Det var då som CUBerna uppstod, liksom en rad olika arbetarkollektiv m.m. I förhållande till denna utveckling hade de dogmatiska grupperna intet att erbjuda. Med deras mekaniska och ideologiska syn på parti-bygget 'fanns det inte plats' för dessa avantgarden vid sidan av de 'partibyggnade' organisationerna. Det innebar inte bara att de isolerade sig från arbetarförtrupperna. De förstod inte heller att CUBerna, etc., var helt oundgängliga för att stärka, utvidga och organisera själva kampen. D.v.s. instrument för revolutionärerna att föra en kamp som bröt med den traditionella fackföreningsbyråkratins klassamarbete och inskränkta ekonomism.

På det ideologiska planet motsvarades detta av en oförmåga att teoretiskt systematisera dessa erfarenheter, konkretisera och utveckla en strategi, som en generalisering av massornas erfarenheter. Som ett svar på de dogmatiska gruppernas impotens, och som ett uttryck för militansen uppstod under en mellanperiod en viktig *spontanistisk strömning*, vars främsta krafter var *Potere Operaio* och *Lotta Continua*. Den förstnämnda gick dock under efter den första kampvågen därför att den vägrade att stabilt organisera avantgardet för ett mera långsiktigt arbete. Lite förenklat så trodde de att all kamp som fördes var politisk och revolutionär, och att stunden var inne att helt ersätta fackföreningarna med "självständiga massorgan". Även *Lotta Continua* drogs med dessa avvikelser men gjorde en omfattande självkritik i början på 70-talet och har därefter aktivt bidragit till arbetaravantgardets utveckling.

Vad är ett revolutionärt parti idag?

I Italien idag finns en verklig möjlighet att fördjupa krisen samtidigt som massorna utsträcker sin makt på alla plan. Men det förutsätter att man kan gripa sig an klasskampen på en högre nivå. Massorna kan inte bara fortsätta att "kämpa". Det fordras något mer. För att massrörelsen ska kunna ta ett avgörande steg framåt krävs ett kommunistiskt parti. Partiet är ett nödvändigt politiskt instrument för att:

- *Övervinna kampens "partiella" karaktär*, för att ställa uppgifter och mål som är gemensamma, för hela klassen, och inte bara olika kamprörelsers mål
- *Föra upp kampen på politisk nivå* vilket dels innebär att rikta kampen mot det borgerliga samhällets centrum, staten, dels mot dess politiska representant i detta fall DC.
- På allvar ta itu med att *leda arbetarklassen utefter ett helhetsalternativ* till skillnad från att enbart utveckla kampen på varje sektor.
- *Utveckla kampen mellan "de två linjerna"* inom arbetarklassen, den *revolutionära och den reformistiska*, i samhällelig skala och på alla områden.

Endast partiet har förmåga att "representera" de samlade klassintressena och att etablera ett förhållande till alla andra klasser och skikt och politiska krafter på nationell nivå.

Men det faktum att ett partibildande är möjligt i Italien idag innebär inte att detta parti automatiskt får kraft att ta sig an alla dessa områden. Partibildandet endast ett första språng för att vidga arbetet. Under en lång period kommer reformisterna fortsätta att vara majoritet inom klassen. Partibildandet handlar bl.a. om att samla en tillräckligt stark minoritet för att på

allvar ta itu med att erövra majoriteten. Hur gör man det? Det är just att i förhållande till reformisterna – i detta fall det starka PCI – utveckla en ”enhetstaktik” *på alla områden* i samhället, att tvinga PCI till en konfrontation med massorna och en revolutionär helhetslinje, ett alternativt program. Endast då kan kampen om majoriteten påbörjas. Att jämställa partibildandet med erövrandet av majoriteten vore helt fel.

En proletär revolution i Italien utan att PCI bekämpats inom arbetarklassen, och massorna vunnits för den revolutionära linjen är otänkbar.

Den avgörande krisen för revisionismen, där den definitivt kan berövas sin majoritetsställning är självklart förbunden med en generalisering av samhällets sociala, politiska och ekonomiska kris. Men det viktiga är att inse att inte heller i en sådan generaliserad kris förlorar reformisterna ”automatiskt” sin dominans. Revolutionärerna måste förfoga över ett starkt parti redan långt tidigare för att det skall vara möjligt att i den generaliserade krisen bli en hegemonisk kraft. Det är just det som erfarenheterna från Chile och Portugal lär oss. Trots den djupa sociala krisen i Chile 1973 resp. Portugal 1975 och trots reformisternas katastrofala politik behöll de dominansen gentemot en revolutionär vänster som inte under några korta månader hade möjlighet att bygga upp ett revolutionärt ledarskap. När frågan om samhällsmakten ställs på dagordningen måste det revolutionära partiet finnas.

Tre 'småpartier'

Sedan två-tre år är tre organisationer eller snarare småpartier dominerande inom den revolutionära vänstern – *Avanguardia Operaia, Lotta Continua* och *Partito di Unita ' Proletaria – per il comunismo*.

Trotskisterna saknar varje betydelse. Några grupper av ml-ursprung, t.ex. MLS i norra Italien, stalinistiska organisationer som utvecklat en masslinje i kampen, har lokal eller på sin höjd regional betydelse. Men stalinisterna har inte längre någon som helst möjlighet att få en nationell styrka. De tre 'småpartierna' däremot har en betydande arbetarförankring och politisk kapacitet på nationell nivå.

Denna utveckling inom vänstern är ännu så länge unik i Europa och måste ses inte bara mot bakgrund av dagens italienska sociala kris och klasskampens *aktuella* nivå, utan hänger också samman med italienska politiska och teoretiska traditioner:

Det gäller:

a) Den speciella karaktär som den italienska arbetarklassen har. Trots revisionismens oerhörda dominans under årtionden så har det alltid funnits en stark klassmedvetenhet och anti-kapitalism. Ett brett proletärt avantgarde har hela tiden funnits, vilket visade sig i kamperna redan på 50- och 60-talen. Under de senaste tio åren är det detta avantgarde som i hög grad möjliggjort arbetarklassens stärkta position.

b) Den mycket rika teoretisk-politiska förmåga som hela den italienska arbetarrörelsen omfattar, med Gramsci som viktig självständig referenspunkt. De ”intellektuella” har alltid intagit en viktig plats med fasta band till arbetarklassen och med hög grad av politisering.

Men framför allt är det det politisk-organisatoriska förhållandet till arbetarsjälvständigheten och de framväxande arbetaravantgarderna som varit bestämmande för omgrupperingen inom vänstern. Det avgörande för de nuvarande tre ”småpartierna” har alltid varit att försvara, utveckla och stärka dessa arbetarförtrupper, och förlägga brottet med revisionismen till just den praktisk-politiska kampen på massnivå. Därför har de inte inskränkt sig till att enbart försöka vinna arbetaravantgarderna till respektive organisation och ideologi.

Il manifesto och *PdUP* som idag gått ihop i *PdUP-per il comunismo* har delvis skilda rötter. *Il manifesto* kommer ifrån PCI och framför allt gjort sig kända genom en rik strategisk debatt.

De hade tidigt en stark ställning bland delegaterna i fabriksområden. PdUP kommer ursprungligen från det vänstersocialistiska PSIUP (som i sin tur kommer från socialistpartiet PSD). PdUP har vid sidan av en betydande teoretisk förmåga framför allt hämtat sin styrka i den fackliga vänstern, där de länge dominerat.

Svagheten hos PdUP är främst att de aldrig klarat upp sitt förhållande till leninismen. Det har lett till en allvarlig tvetydighet i synen på staten och revisionismen, samt en försummelse att bygga upp sig som kaderorganisation. PdUP har idag ej en konsekvent ställning i den revolutionära vänstern, de vacklar mellan konsekvent enhet med revolutionärerna i AO och Lotta Continua och enhetssträvanden i politisk aktion med PCI-revisionismen.

Lotta Continua har övervunnit sin tidigare spontanitet och är idag en betydelsefull revolutionär organisation, med bl.a. ett viktigt kvinnoarbete, arbetslöshetsarbete, antiimperialistiskt solidaritetsarbete m.m. Lotta Continua dras dock fortfarande med flera allvarliga svagheter. Det är en anti-facklig tendens som bl.a. uttrycks i en bristande omsorg om den fackliga rörelsens enhet. (Idag finns tre olika "LOn" i Italien. AO ser som en mycket viktig uppgift att utveckla en enhet mellan alla fackligt organiserade, som sträcker sig allt högre upp. Det är vidare en under lång tid sekteristisk attityd till övriga revolutionära krafter som endast långsamt ger vika. Det är en överskattning av arbetarklassens offensivkraft och en motsvarande oförståelse för reformismens styrka och reformismens rötter i arbetarklassen... Frånvaron av en klart leninistisk förståelse har gjort att Lotta Continua fortfarande har drag av "spontanistisk romantik" och "revolutionär otålighet" (AO).

Avanguardia Operaia

Avanguardia Operaia är den organisation som mest konsekvent systematiserat den italienska klasskampens lärdomar och erfarenheterna av de nya arbetarförtruppernas framväxt i syfte att klarlägga en leninistisk masslinje för partiuppbygget. Några citat ur AOs utmärkta broschyr från 1973 om CUBerna, arbetarkommittéerna⁸ anger några grunddrag i AOs syn:

AO påpekar att vi "lever i en historisk fas, nämligen *nygrundandet* av det kommunistiska partiet och klassrörelsen". Detta är med nödvändighet en dialektisk "process" som omfattar olika övergångsfenomen både vad gäller medvetandenivån och de organisatoriska formerna. I en första fas (som motsvarades av CUBernas bildande) försiggick klasskampen på ekonomisk nivå. Det fanns inget parti och ännu mindre en alternativ organisering till de traditionella fackföreningarna som kontrollerades av reformisterna. Den militanta kampen ledde till de första sprickorna mellan arbetaravantgardet och reformisterna, anti-kapitalism mot klassamarbete, och "en anti-revisionistisk medvetenhet på fosterstadiet", dvs på basis av de konkreta och begränsade kamperfarenheterna.

AO ställde då uppgiften att utveckla CUBerna till en organisering som kunde "gynna de självständiga nivåer som proletariatet gång på gång uttryckt sig på" och "eftersträva att just inom stabila organisatoriska ramar avgränsa arbetaravantgarderna från revisionismen".

Uppgifterna för dessa strukturer var att utgöra "en stabil referenspunkt för de kämpande arbetarna", utveckla en självständig facklig politik och att driva politiska diskussioner och propaganda. Kort sagt "vara en skola i kommunismen".

AO påpekar att denna struktur är ett avgörande bidrag till partibygget, men att det är en "övergångsstruktur". Revolutionärerna arbetar aktivt i dessa strukturer för att politiskt leda dem. Men CUBerna är varken ett miniparti eller en minifackförening.

AO fäster helt riktigt uppmärksamheten på följande:

---

⁸ Delar av denna broschyr finns utgivna på svenska under titeln "Revolutionär organisering i Italien. Arbetarkommittéernas uppkomst, utveckling och perspektiv". Förlaget BARRIKADEN 1975

”På vilket sätt är då arbetarkommittéernas roll fundamental för partibygget? På det sättet att arbetarkommittéerna representerar en politisk medvetandenivå och en organisatorisk nivå som är avgörande för att man ska kunna grundlägga ett utvidgat förhållande mellan revolutionärerna och massorna och för att vinna arbetaravantgarderna för kommunismen. Dessutom lär sig revolutionärerna teori och praktik i CUBerna, de lär sig om sitt förhållande till massorna, till fackförningarna, revisionisterna o.s.v. och denna kunskap är av fundamental betydelse för att revolutionärerna ska kunna ingripa öppet bland massorna”

Den konsekventa kampen för ett revolutionärt parti, kampen mot revisionismens inflytande i massrörelserna – *för* en utvidgad proletär självständighet, kampen *mot* dogmatikernas förvanskningar av marxismen-leninismen *för* återskapandet av en leninistisk masslinje som också inlemmar Gramsci, ta fl., kampen mot spontanism och alla övervärderingar av läget – *för* en nykter förståelse av revolutionärernas uppgifter, har givit AO dess specifika plats i den italienska vänstern.

'Det revolutionära fältet'

De revolutionära krafterna omfattar inte bara de tre 'småpartierna' och en rad lokala grupper. På allt flera områden bevisar idag den italienska arbetarklassen sin förmåga till enad självständig kamp och växande antikapitalistisk medvetenhet. Detta har givit upphov till utvecklingen av vad man kan kalla ett ”revolutionärt fält” inom massrörelsen. Det handlar om framväxten av ”nya avantgarden” på massnivå ”som inte kan definieras som kampvilliga, men som snarare kan definieras som revolutionära”. Detta revolutionära fält är oenhetligt både till politiskt innehåll och organisatorisk stabilitet. Men allmänt sett har det ett ”revolutionärt perspektiv, .det har som mål att krossa det kapitalistiska samhället och skapa ett samhälle byggt på arbetarmakt”. Och det är ett ”revolutionärt fält som går långt utöver det ännu begränsade område som utgörs av de revolutionära organisationerna, och de som står under deras direkta inflytande”.

AO slår fast att det är i förhållande till detta fält som partiet inom en kort period kan byggas upp. Det förutsätter ett språng i revolutionärernas förmåga att föra fram en politik, som enar detta fält runt en samlad linje. Därför hävdar AO följande: Dels att det är ”i förhållande till detta fält som revolutionärerna kan utsträcka sitt inflytande i klasskampen, det är här den revolutionära vänstern i sin helhet, och i dess olika delar, kan mäta och bekräfta riktigheten i sina politiska och organisatoriska hypoteser”. Dels, och som en följd av detta, att partibygget inte enbart kan innebära att revolutionära organisationer försöker ”rekrytera” hela detta fält. Uppgiften är mera komplex, och också mycket konkretare än så. AO påpekar att de revolutionära organisationerna, trots deras styrka, idag är alltför ”svaga” politiskt och strategiskt för att i sig kunna införliva hela den rikedom som detta fält innefattar.

Uppgifterna partibygget idag

I förhållande till det revolutionära fältet, och som en konkret taktik i partibygget ställer sig AO bl.a. följande uppgifter:

- Ena den revolutionära vänstern och detta just i förhållande till detta fält. Bilda ett revolutionärt parti.
- Utvidga och stärka de kamprörelser som helt eller delvis ingår i det revolutionära fältet. I detta syfte: samla allt viktigare sektorer inom detta fält runt en stabil organisering och en politisk helhetslinje, som en aktiv förbindelselänk mellan partiet och kamprörelserna. Det handlar om att stärka och utveckla ”sektorsavantgarderna”.
- Ta sig an kampen inom massornas viktigaste organisationer: den fackliga rörelsen, på ett helhetsplan, efter en nationell strategi och taktik.
- Kraftfullt utveckla ingripandet på det institutionella planet som ett led i en medveten

utvidgning av konfrontationerna mot och enhetstaktiken med PCI mot DC.

Sammanfattningsvis handlar de uppgifter AO ställer i partibygget om ingripanden på en rad olika plan: organisationernas plan, de bredare avantgardernas och de radikala kamprörelsernas plan, klassorganiseringens plan... Vidare handlar det om en betydande utsträckning av revolutionärernas arbete, varav vi här enbart har nämnt det institutionella arbetet.

Vi ska i tur och ordning ta upp de olika uppgifterna.

Stärk AO som nationell politisk kraft

För att klara övergången till en ny fas och vara ledande i partibildandet har AO ställt bl a följande uppgifter för sin egen utveckling:

- Den splittring på skilda sektorer som kännetecknar klasskampen och som får utslag inom organisationen i form av att kadern tänker i snäva sektorsintressen måste nu övervinnas genom att varje kader, varje cell utvecklas att omfatta hela politiken.
- Den politiska visionen måste övergå från att omfatta summan av olika kamprörelser, till att se till arbetarklassen i sin helhet, de gemensamma övergripande intressena.
- AO-kadern måste göra upp med vad AO kallar ”substitutism”, dvs en tendens att 'vilja leda allt och alla' i masskampen vilket inte lämnar tillräckligt utrymme för sektorsavantgardernas (se nedan) utveckling.
- Vidare finns det inom AO rester av en inskränkt smågruppsinställning. Det hänger samman med att AO under relativt lång tid, betydligt längre än PdUP och Lotta Continua var en regionalt begränsad ”revolutionär grupp”. Detta som AO kallar ”sektaristiska” synsätt uttrycks i uppfattningar som 'vi tar reformisterna i masskampen' (och enbart där), dvs en slags 'bas-sektarism' och rädsla för att vidga de samhällseliga ingripandena. Dessa tendenser måste man nu slutgiltigt göra upp med.
- AO som organisation måste successivt öppna sig och förändra sitt interna funktionssätt för att ta emot de tusentals arbetare som politiskt sympatiserar med organisationen, men som av ytligt sett 'banala skäl', t.ex. den höga arbetstakten inte organiserar sig.

Kampen för revolutionärernas enhet

Vad som är gemensamt för de tre 'småpartierna' AO, PdUP och Lotta Continua är deras förmåga att politiskt och praktiskt utöva ett avgörande inflytande över arbetaravantgardet och därmed bredda kontaktytorna med massorna. Från att ha varit viktiga 'stimulerande faktorer' i masskampen har de alltmer skaffat sig förmåga att direkt leda viktiga kampfronter. Det är särskilt fallet i den anti-fascistiska kampen, husockupations-rörelsen, självreduktionen, och viktigare arbetarkamper.

I förhållande till masskampen och mera precist till det ”revolutionära fältet” har de utvecklat en växande enhet. Det gäller framför allt AO och PdUP, medan Lotta Continua fortfarande delvis står utanför enhetsprocessen. Den press som den nuvarande situationen utövar och det gemensamma ansvar de har: att i en mycket allvarlig situation för italiensk arbetarrörelse utforma ett nationellt alternativ till den ”historiska kompromissen”, gör att enheten stärks alltmer gentemot de politiska och ideologiska skillnaderna. Ingen av dessa organisationer kan lösa partiuppgifterna ensam, och partiuppgifterna är inget annat än de centrala politiska uppgifterna.

Rent kvantitativt är de tre organisationerna i stort likvärdiga, PdUP något större. Tillsammans omfattar de ca 30.000 medlemmar. Alla organisationerna har en dagstidning och en närvaro nationellt.

AO har varit den organisation som mest konsekvent kämpat för en systematisk aktionsenhet med sikte på sammansmältande.

Det finns förvisso fortfarande betydande ideologiska och politiska skillnader mellan organisationerna. Men dessa skillnader måste enligt AO underordnas de gemensamma övergripande politiska uppgifterna. Det innebär inte att AO förespråkar en principiös enhet. Luigi Vinci berörde denna fråga i sitt inledningsanförande till de 1500 deltagarna på AOs konferens om partibygget i Milano i början på januari 1976:

”Vi har alltid sagt att vi strävar efter att bygga upp ett marxist-leninistiskt parti. Men i PdUP finns det kvar reservationer mot leninismen – och det är svårt att tänka sig att de lätt kommer att försvinna. Marxismen-leninismen är inte en religiös fråga: den är ett teoretiskt system för analysen av det borgerliga samhället och för en praktik som leder till störtandet av detta samhälle. Som revolutionens vetenskap måste marxismen-leninismen därför ständigt bekräftas av och införlivas i proletariats och dess avantgardes kollektiva sociala praktik. Vad det i grunden handlar om för oss är en konkret revolutionär och proletär praxis, inte främst ett noggrant utarbetande av en teoretisk struktur. Följaktligen har vi satt bestämda villkor, huvudsakligen politiska (bara ett fåtal berör några teoretiska nyckelfrågor) för att starta en process av förenande, ty vi är övertygade om, att när och om dessa villkor uppfylles och förenandet äger rum, så kommer marxismen-leninismen faktiskt ha vunnit slaget”.

Det avgörande *politiska* villkoret för enhet som AO ställer gentemot PdUP rör förhållandet till reformismen. Detta villkor rör nödvändigheten av att kärnan av revolutionärernas arbete måste vara det självständiga arbetet i massornas kamp.

Vidare handlar det om nödvändigheten av revolutionärernas enhet för att öka krisen och motsättningarna i det reformistiska läger. Kort sagt: PdUP måste ge upp sin vacklande och försonliga hållning till PCI.

Den avgörande *teoretiska fråga* AO ställer till PdUP rör statens karaktär.

”Vi tror att den revolutionära kampen i Italien kommer att vara en lång process under vilken proletariats enhet måste återerövas och dess ledarskap (hegemoni) utvidgas över breda grupper av förtryckta eller delvis förtryckta sociala krafter. Folkmakten måste byggas upp nerifrån med början i råd eller sovjet, för att slå sönder DC-regimen och öppna en revolutionär fas som, hoppas vi, kännetecknas av en enad arbetarfrontsregering.

Men vi tror inte att den borgerliga staten kommer att förändra sin grundläggande karaktär eller försvinna under denna långa process”.

Detta säger AO till PdUP som har en synnerligen oklar och farlig teori om den borgerliga statens upplösning i de sociala processerna, där nödvändigheten av ett väpnat proletärt maktövertagande ledd av ett revolutionärt parti 'försvinner'.

Vid sidan av 'småpartierna', så finns det en rad viktiga lokala revolutionära organisationer. En enhetsprocess med dessa har redan tidigare inletts fr a av AO som förenat sig med ett 10-tal sådana grupper (den viktigaste var Colletivo Lenin som dominerade Turin och Fiat). De är inte bara viktiga i rent kvantitativ mening, utan representerar en verklig arbetarförankring lokalt, en revolutionär linje och arbetsstil.

Sammanfattningsvis ser AO enhetsprocessen mellan de tre småpartierna och de viktigaste lokala grupperna som oåterkallelig. Text visar det valsamarbete AO och PdUP inledde vid valet den 15 juni 1975 i Democrazia proletaria att man kan ena sig i de allra viktigaste politiska frågorna, vilket motsvarar tusentals arbetares förväntningar. Processen av förenandet kommer emellertid inte att ske utan hård kamp och kanske också vissa mindre utbrytningar. Lotta Continua måste övervinna sin sekterism och slutgiltigt utrota spontanismen. I AO förs en kamp mot ideologiskt stelbenta kamrater som är kvar i

smågruppstänkande och inte inser det nya lägets krav. I PdUP pågår idag en dramatisk kamp, där det finns två ganska jämnstarka huvudtendenser. På PdUPs kongress i början på februari 1976 visade sig högerflygeln under ledning av den gamla Il Manifestokretsen stå närmare PCI:s vänsterflygel än det revolutionära lägret. Man vill visserligen fortsatt aktionsenhet med AO men ser samarbetet med reformisterna som avgörande. Vänstertendensen ledd av arbetarvänstern med bl a den facklige ledaren Vittorio di Foa står däremot mycket nära AO och har föreslagit en politisk och organisatorisk enhet mellan organisationerna. AO betonar visserligen att man inte tänker ”vänta som schakaler på PdUPs splittring för att sedan äta upp en del av det”. Men det kommer ändå troligen vara svårt att dra in Il Manifesto-flygeln i en organisk enhet för det revolutionära partiet.

Trots svårigheterna betonar AO att

”För en hel period, ett eller två år, kommer vi att vara tvungna att göra vårt yttersta för att stärka enheten i handling, för att skapa lämpliga betingelser för politisk och ideologisk enhet, för ett gemensamt arbetssätt, så att det kvalitativa språnget kan tas” – d v s partibildandet.

De radikala kamprörelserna

Vi kommer nu till det som omfattar det oenhetliga ”revolutionära fältet”. Vi ska omedelbart påpeka den mycket lösa karaktär som dessa krafter har, det är både oorganiserade och organiserade, men det gemensamma är att de står för en revolutionär linje på ”sitt” kampområde och i allmänpolitisk mening sympatiserar med den revolutionära vänsterns politik och praktik, och samarbetar mer eller mindre direkt med dessa organisationer.

Dessa krafter omfattar:

- En stor del av den fackliga vänstern, vilken i sin tur omfattar viktiga delar av delegaterna i fabriksråden.
- Stora delar av den katolska vänstern som arbetar inom ACLI (katolsk arbetarorganisation)
- Cristini per il socialism, katolsk vänsterorganisation av bredare art.
- CUB-rörelsen.
- Den breda och oenhetliga rörelsen av fristående arbetarkollektiv.
- Kvarterskommittéerna och Unione Inquinile (hyresgästorg. under revolutionär dominans)
- Kommittéerna för kamp mot dyrtiden.
- Den enade Studentrörelsen.
- Soldat- och officersrörelsen.
- Revolutionära kulturcirklar.
- Kärnorna i den breda anti-fascistiska rörelsen.
- Delar av de arbetslösas kommittéer
- De första lantarbetarkommittéerna som nu bildas.
- Viktiga delar av PCI:s bas och även PSI:s.

Dessa krafter omfattar idag de viktigaste kamprörelserna. AO ställer här en dubbel uppgift: Att verka för själva rörelsernas utvidgning och politisering. Att stabilisera ”kärnorna”, ”sektorsavantgarderna” så att de under partiets övergripande ledning kan utgöra ett ledarskap inom själva kamprörelserna.

A. Utvidga och politisera rörelserna

När det revolutionära partiet bildas förlorar inte de självständiga ”kamporganisationerna” eller massorganen sin betydelse. Tvärtom. AO har tagit upp en strategisk bestämning för att ange betydelsen av dessa självständiga massorgan: ”Arbetar- och folkkontrollen”. Här griper de framför allt tillbaka på Gramscis konkretisering av leninismen för den proletära revolutionen i Italien:

”Vad Gramsci visar i Quaderni är möjligheten av att den sociala krisen får en utdragen karaktär och successivt mognar och där arbetarklassen kämpar för att erövra de olika 'skyttegravarna' i det borgerliga samhället för att skapa sina egna maktstrukturer, konsolidera sin enhet och utvidga sitt politiska och ideologiska inflytande (hegemoni) över andra skikt, dvs skapar klassallianser under proletär ledning”.

Denna utdragna kris är en period av ansamling av krafter för att proletariatet skall kunna bygga upp sin *politiska* motmakt, *dubbelmakten* och utifrån denna ta det ”kvalitativa språnget”, krossa borgarstaten och gripa den politiska makten.

Idag handlar det i Italien inte om någon dubbelmakt. Vad det gäller är att förenhetliga kamp- rörelserna runt det övergripande målet att utöva en ”arbetar- och folk kontroll”. Så skapas embryon till folkmakten. Detta är möjligt just därför att kampen idag täcker hela det sociala området.

Partiet är nödvändigt för att driva på denna inriktning, förenhetliga målen och rikta ”kontrollen” mot den borgerliga staten. Men den självständiga massorganiseringen på olika områden är avgörande för partibygget i den meningen att den ger partiet dynamisk bas och samtidigt är ett medel för massorna att ”kontrollera” partiet. Ett nät av bas- och massstrukturer som står självständiga från partiet är nödvändigt för att partiets proletära karaktär inte ska gå förlorad. Det visar den historiska erfarenheten klart med sina negativa exempel (Sovjet).

Detta är så att säga ”mass”-sidan av partibygget. En annan sida är massavantgarde-sidan.

B. Stärk avantgarderna

I det revolutionära fältet finns det en klar uppdelning. AO säger: ”Där kamprörelsen har antagit en dimension av bred massrörelse, så tenderar denna att producera en rad organisationsformer som täcker upp en helhet. Den tenderar att 'tudela sig'. Å enda sidan en bred massrörelse som utövar 'kontroll', dels genom omfattande mobiliseringar och kamp, dels genom delegat-och rådssystem. Å andra sidan en mer begränsad politisk rörelse som organiserar avantgardet inom denna massrörelse eller delar av det. Och som har en ledande roll i hela kampen, bedriver en självständig propaganda runt andra klassfrågor etc.”

Men i yngre, mindre utvecklade rörelser har denna tudelning inte skett, det har inte funnits ett direkt behov (eller materiell grund) för det. I dessa fall utvecklas olika ”övergångsstrukturer” som tar på sig en rad olika uppgifter: kamplledning, politiskt avantgarde, samlingsplats för militanta fackliga arbetare etc.

CUBerna har varit det mest konsekventa bidraget till denna process, och har just kunnat fylla båda dessa funktioner under olika perioder. Fabriksråden är nu tillräckligt stabila för att vara ett massorgan, dvs en organisering för en militant facklig kamp på klassgrund och för att utöva ”kontroll”. Därför kan nu CUBerna 'specialisera' sig på att utveckla en helhet, ett politiserat avantgarde, som för in andra frågor, och som är en central referenspunkt för hela den fackliga militanta rörelsen. På andra områden, t ex inom offentliga sektorn, dominerar klasssamarbetsmännen totalt och har fått CUBerna ta på sig en rad lägre uppgifter, bl a att tålmodigt bygga upp en militant facklig rörelse.

Samma företeelse går igen inom studentrörelsen, kvarterskommittéernas förhållande till *Unione Inquinile* (de av revolutionärerna ledda hyresgästorganisationerna).

Alltså: Klasskampens skärpning och utvidgning till områden utanför ett strikt ekonomiskt-fackligt fält, ger inte bara upphov till en rad massorgan, men också en organisering av ”sektorsavantgarden”. Dessa omfattar idag krafter som går långt utöver den revolutionära vänstern.

Under en längre period även efter det partiet bildats kan dessa avantgarden inte omedelbart sammansmältas med den politiska helhetsorganisationen. Idag är det omöjligt eftersom de revolutionära organisationerna inte har den politiska kapaciteten att omedelbart ge dem ett samlat alternativ, en helhet av politiska förslag etc. Därför är huvuduppgiften att politiskt, ideologiskt och organisatoriskt stärka dessa sektorsavantgarderna, deras självständiga förmåga att leda en kamprörelse och under partiets ledning utveckla en politisk helhet.

Partiets förmåga att verkligen vara en politisk ledning vilar i hög grad på dess förmåga att politiskt sammansvetsa dessa sektorsavantgarderna. Men det finns en skillnad mellan dessa avantgardens förhållande till massorna, som är mera direkt kopplat till dagskampen, rörelsen, och partiets förhållande till hela klassen, till andra klasser och till den politiska-nationella nivån. Därför kan helheten av dessa avantgarderna ej rekryteras direkt till partiet.

Så länge majoriteten av arbetarklassen inte vunnits för partiet så kommer det ständigt uppstå sådana avantgarderna som ett uttryck för nya skikt och grupper som ”rör sig” från reformisterna till revolutionärerna.

Av alla dessa skäl så bör dessa sektorsavantgarderna fungera som förbindelselänkar mellan partiet och massorna, som ”transmissionsremmar”, ett instrument för partiet att ”föra ut” sin politik, och ett instrument för massorna och de ”nya avantgarderna” att berika och påverka, samt ”kontrollera” partiet.

Därför är partiet och sektorsavantgarderna heller inte alternativa, utan kompletterar varandra och stärker varandra. Lika lite som partiet idag kan klara sig utan dessa strukturer så kan sektorsavantgarderna utveckla sin politik, utan det som partiet tillför.

Men detta innebär inte att Partiet saknar betydelse vad gäller självständigt ingripande, tvärtom. Idag blir det allt viktigare att revolutionärerna kan etablera ett direktförhållande till massorna, som ett politiskt parti. Men att bygga upp och stärka sektorsavantgarderna, verka för att de har en självständig praktik, är också ett medel att ”frigöra” partiet. Att lämna den period då revolutionärerna måste ta ansvar för de mest ”banala uppgifterna” på massnivå, för att i stället koncentrera sig på ett helhetligt arbete, på den övergripande politiska nivån.

Kampen om fackföreningarna

Den fackliga rörelsen har genomgått en förvandling både till innehåll och form. Det förs idag en ojämn kamp mellan en klasslinje och reformisternas linje på alla nivåer. Under ett flertal fackliga konferenser har det visat sig att delegaterna potentiellt är i majoritet runt en klasslinje. Men det saknas en fast ledning som på alla nivåer kan leda kampen. Samtidigt är de demokratiska strukturerna inte tillräckligt utvecklade för att ge tillräcklig plats åt denna linje. Hittills har den fackliga vänstern varit den dominerande komponenten inom ”fabriksvänstern” men i brist på ett samlat alternativ har de inte kunnat ta en kamp mot den nuvarande ledningen.

AO påpekar att man inte passivt kan vänta på att tillväxten i basen efterhand slänger ut ledningen. Det krävs en helhetsstrategi för den fackliga kampen som utifrån ett nationellt perspektiv kan ta itu med en direkt politisk kamp om ledningen.

Här räcker det inte med CUBerna. AO måste etablera ett direkt förhållande som nationell politisk organisation till fackföreningarna.

Det innebär:

- Att föra in samtliga politiska frågor i fackföreningen på ledningsnivå för att bredda kampen och ge ett alternativ till den historiska kompromissen och ”nya utvecklingsmodellen”.
- Skapa ett direkt förhållande mellan AO och alla andra politiska krafter.

- Kämpa för att få in AO-kader på ledningsnivå och samla ett bredare skikt av fackliga aktivister runt AO.

CUBerna har idag en nationell närvaro, en expansion till små och mellan-stora fabriker och en ”spontan” utveckling. *CUBerna* har nu möjlighet att ”öppna sig” för att organisera det mycket breda avantgarde som ligger nära *CUBernas* politiska linje. Fr a rör det sig om den fackliga vänstern och viktiga delar av delegaterna. Med denna öppning kan de skapa sig en tillräcklig stabilitet för att stå på egna ben, och frigöras från AO. De har också en viktig uppgift att systematisera den spontana opposition som arbetarna uttrycker mot DC, fascismen, reformisternas kompromisser etc. Dessutom är *CUBerna* ett instrument för att omvandla inte bara den fackliga rörelsen utan också massrörelsen på andra områden. Kampen på det sociala området, genom zoneråden är en viktig uppgift.

En av de viktigaste frågorna för *CUBerna* är att lägga fram en helhetslinje för den fackliga enheten på klassgrund. Detta omfattar idag inte bara en kamp på basnivå för att stärka delegaterna, utan alla nivåer, inklusive ledningen.

Det handlar om att:

- Kämpa för en facklig enhet som grundas på arbetardemokrati och som bryter ner splittringen mellan olika kategorier (fr.a. industri och offentliga sektorn) och olika LO:n. Huvudinstrumentet för en facklig enhet är delegaterna och facklig demokrati, typ stormöten.
- Stärka delegaternas närvaro på central nivå. T ex så har det enade fackförbundet för kemisektorn – FULC 50% delegater i sin styrelse.
- Stärka samordningen mellan olika kategorier av arbetare och anställda genom att bygga upp Zoneråden på delegatbasis. Ta kamp mot försök att inrätta Zoneråden genom fördelning mellan de olika LO:na (CGIL, CISL, UIL, se ovan).
- Ta en hård kamp för att utesluta DC som organisation och fascistgrupper från fackföreningarna.
- Utarbeta kampplattformar på basnivå som tar upp förenhetligande krav och arbetarkontroll.

Den institutionella nivån

Ingripandet på den institutionella nivån är ett arbete som endast ett 'parti' kan klara av och dit massorna inte når spontant. Därför är det en viktig uppgift att ”öppna denna kampfront” och göra planerade konfrontationer mellan masskampen och den borgerliga staten.

AO och PdUP ställde upp i kommunvalet 15 juni med *Democrazia Proletarialistor* i största delen av landet. Framgången var avgjord. De finns nu i alla de viktigaste städerna.

Syftet med detta arbete var i korthet följande:

- Att bidra till krossandet av DCs majoritetspositioner i kommunerna för att konkretisera parollen *KrosSa DC!* som nationell paroll.
- Att ”testa” förhållandet mellan de reformistiska krafterna och massorna inför en nationell lösning – Vänsterregering. Detta ”test” sker idag genom att DC jagas bort från kommunledningarna och lokala ”vänsterregeringar” med aktivt stöd från revolutionära vänstern inrättas. På detta sätt är val-arbetet och kampen i institutionerna ett led i en konkret enhetstaktik för att pressa reformisterna till ställningstaganden direkt på den politiska nivån i förhållande till masskamperna och massornas krav på reformer. Därmed kan motsättningarna mellan reformisterna och revolutionärerna klargöras.

- Att utnyttja det försök till decentralisering av den lokala makten som DC inlett och som går ut på att suga upp massornas missnöje i borgerligt demokratiska och ”ofarliga” banor. Revolutionärernas närvaro på denna nivå har till uppgift att direkt föra in masskampen i institutionerna och därmed se till att bourgeoisin och den borgerliga staten får betala ett så högt pris som möjligt för sina kanaliseringförsök.
- Att utnyttja den institutionella nivån för att öppna nya fronter för kampen (sjukvård, etc) som massorna ännu inte spontant tagit upp. Lägga fram precisa förslag till reformer som kan mobilisera massorna.
- Inleda ett direkt förhållande mellan revolutionärerna och alla andra politiska krafter, och göra massorna bekanta med den borgerliga politiken och den borgerliga statens begränsningar.

Därmed står det också klart att detta arbetssätt är något annat än de relativt misslyckade försök att etablera sig på institutionell nivå som revolutionära organisationer i andra länder gjort. Ofta har perspektivet varit att upprätta en Röd Tribun bland borgarna och ”ställa till bråk” eller hålla propagandistiska tal.

Democrazia Proletaria's arbete är mycket mer positivt än så. D v s det går ut på att via den politiska-institutionella nivån och massornas konfrontation med denna, föra tillbaka något nytt, en ny kunskap till massorna, nya kampfält, nya kampfrågor, vidga förståelsen för förhållandet mellan reformister och revolutionärer etc.

Ett problem som inställer sig är hur massorna ska kunna mobiliseras aktivt för en ”kontroll” av den institutionella nivån. Det finns en motsättning mellan kampens uppsplittring på olika sektorer och revolutionärernas övergripande politiska arbete. Risker är helt enkelt att alla kommer från olika håll med ”önskemål” om att revolutionärerna ska ta upp det och det. Därför uppstår det mellan massorganen och AO/PdUP idag DP-kollektiv som organiserar ett avantgarde runt DP:s program och som försöker samordna kampen i förhållande till politiska nivåer, ena breda delar av massavantgarde runt konkreta politiska krav.

Paris 10.3.1976

Fredrik Nordensson

Arbetarrörelsen och krispolitiken i Italien

Ur *Kommunist* 26-27 (1977)

Ända sedan början på 70-talet har den italienska kapitalismen befunnit sig i en ekonomisk kris värre än i de flesta kapitalistiska länder. Men Italien har samtidigt haft en militant och kämpande arbetarklass. År efter år har en omfattande massrörelse utvecklats. Genom hård lönekamp på fabrikerna och kamp mot hyres- och prishöjningar (självreduktion) utanför fabrikerna har arbetarna fram till -76 lyckats både försvara och också förbättra sina ekonomiska levnadsvillkor.

Detta faktum har också satt sin prägel på den revolutionära vänstern. Man har ofta skaffat sig en ledande ställning i många kamper, men massrörelsens styrka i dagskampen för att försvara sig mot krisens verkningar har lett till att man inte känt något uttalat behov av att utarbeta ett mer långtgående politiskt program.

Problemen för den ekonomiska kampen

Situationen har emellertid förändrats de senaste ett och ett halvt åren. Nu börjar arbetslöshetens demoraliserande verkan slå allt hårdare mot arbetarklassen. En kamptrötthet sprider sig också av andra skäl bland flera arbetargrupper. År efter år har man utkämpat hårda strider för

löneökningar, bara för att uppleva att de året därpå äts upp av inflationen och man står praktiskt taget på samma fläck igen. Samtidigt som arbetslösheten ökat p g a kapitalflykt och utslagning av företag som inte klarat löne- och prisspiralerna uppåt. Ockupationer av företag och andra militanta aktioner har i och för sig ofta räddat jobben tillfälligt. Men efter ett tag gör sig de kapitalistiska ekonomiska lagarna gällande och arbetsstyrkan krymps förr eller senare. Allt detta leder till att Kommunistpartiets tal om ”återhållsamhet” och ”ansvar för landets ekonomi” sprider sig och får gehör i allt större omfattning. Allvarliga kristendenser har gjort sig gällande både inom fackföreningsrörelsen och bland de revolutionära grupperna.

Det är alltså först nu som arbetarrörelsen tvingats fråga sig hur man på det politiska planet ska tackla den ekonomiska krisen.

Vad svarar man då? Vilken politik driver man inom arbetarrörelsen för att möta den allt djupare krisen i Italien? Naturligtvis blir svaren olika från olika politiska grupperingar. Låt oss titta på de viktigaste!

PCIs linje

Det Italienska Kommunistpartiet befinner sig idag på total reträtt inför de borgerliga partiernas krav på en hård åtstramningspolitik, dvs en politik som läger huvudbördan av åtstramningarna på arbetarklassen och som utgår ifrån att statens initiativ ska ha som målsättning att hjälpa marknadskrafter på traven för att få ordning på krisen.

PCI ställer idag två krav för att stödja en sådan politik. Det första är att man erkänns av de borgerliga partierna på det parlamentariska planet, helst i form av ett deltagande i regering. Detta skärper motsättningarna bland borgarna mellan de mer intelligenta som vill ha med PCI och de mest reaktionära som förkastar varje form av samarbete med ”de röda”. I och med överenskommelsen mellan alla politiska partier utom fascisterna och revolutionärerna i augusti i år har man dock fått ett första erkännande.

Det andra kravet gäller ”införandet av vissa socialistiska element i samhället”, som man själv formulerar det. Med detta menar man helt enkelt en utökad offentlig konsumtion. Bättre kollektivtrafik, fler bostäder, bättre sjukvård etc. I praktiken rör det sig dock inte om något annat än en typisk socialdemokratisk politik, av typ det ”sociala kontraktet”, som Labour förde fram i England för några år sedan. Löneåtstramning i utbyte mot vissa sociala förbättringar. Man går aldrig in och ställer några krav i produktionssfären. Där sitter kapitalet i helt orubbat bo. Däremot kräver man en viss förändring i inriktningen på de statliga utgifterna, konsumtionssfären.

PCI visar emellertid en större tendens att kompromissa bort även dessa krav.

Den fackliga vänstern

Den fackliga vänstern som de senaste åren stärkt sin ställning och vars ledande figur, Bruno Trentin, nyss valts till ordförande i den största Landsorganisationen CGIL, står för en i stora delar annorlunda och mycket radikalare politik.

Man erkänner att en av orsakerna till krisen ligger i den hårda lönekamp som fackföreningarna fört. Man menar att en lösning på krisen inte finns i en fortsatt hård lönekamp, utan att detta vore en nederlagslinje från fackföreningarnas sida. Men samtidigt som man accepterar en viss återhållsamhet med lönekrav betonar man att facket måste gå in och slåss för andra typer av krav som pekar fram emot en *progressiv krislösning*.

Med en progressiv krislösning menar man en lösning som till skillnad från en kapitalistisk lösning inte bygger på en minskning av produktionen och kapitalförstöring. Tvärtom måste krislösningen ta sig uttryck i en höjning av produktionen eftersom det finns mängder med

otillfredsställda behov i samhället. En höjning av produktionen som också ska innebära en radikal ökning av antalet arbetstillfällen.

Detta förutsätter att fackföreningarna går in och tar kamp både om profiternas användning (*investeringarna*) och för en annan inriktning på *konsumtionen* i riktning mot sociala behov. Konkret innebär detta att man går ut med krav om facklig kontroll över en del av företagens nyinvesteringar. Framför allt har man hittills inriktat sig på att få till stånd nya jobb i det utvecklade södra Italien. Man har också börjat arbeta för kravet om 6 timmars arbetsdag och 6-dagarsvecka som experiment kopplat till ökad skiftgång för att få in fler i produktionen. Naturligtvis ser man den ökade skiftgången som en nackdel. Delvis vill man kompensera den med krav på sociala förbättringar i anslutning till fabriken. Barnomsorg, bra bostäder och sociala aktiviteter på olika tider.

Man erkänner dock att motståndet mot en sådan här linje är kompakt från arbetsköparnas sida. Man menar att bara en kraftig basmobilisering kan driva igenom krav med den här inriktningen. För att få igång en sådan vill man vitalisera fabriksråden och sammansluta dessa i zonråd. För att åstadkomma en sådan vitalisering vill man ge en ökad roll åt kampen mot den nuvarande arbetsorganisationen för olika former av lokal arbetarkontroll av arbetets uppläggning och andra funktioner i samband med produktionens upprätthållande.

Nu bör kanske en viss skepsis vara på sin plats vid en bedömning av denna linje. Det är osäkert i vilken grad de nationella fackliga ledarna som står för en sådan här inriktning är beredda att verkligen ta kamp för den. Helt klart är väl att CGIL kommer att förändras i och med den nya ledningen. I vilken grad den nya ledningen själv kommer att förändras är väl ännu en öppen fråga. Däremot skapas det viktiga öppningar för den revolutionära vänstern bara genom det faktum att fackföreningsledningen går ut och manar till kamp för en sådan här linje.

Den revolutionära vänsterns linje i krisen

Den revolutionära vänsterns linje i krisen är det idag lite svårare att få grepp om efter de kriser och omgrupperingar som ägt rum. När vi presenterar dess syn gör vi det främst utifrån dokument och uttalanden för il Manifesto-tendensen. Vad vi kan förstå föreligger dock inga avgörande skillnader i synsätt på den "krispolitik" man måste föra mellan dem och AO. Den huvudfråga som förhindrade den påbörjade enhetsprocessen mellan dem från att fullbordas rör istället mycket *hur man ska kämpa för en sådan krispolitik*. Uppbygge av ett starkt revolutionärt parti som utgör en konkurrerande pol i förhållande till PCI (AO) eller en propaganda-inriktad rörelse med huvudmålsättning att influera vänstern inom PCI (il Manifesto).

Rent principiellt accepterar revolutionärerna behovet av en åtstramningspolitik. Däremot avvisar man bestämt den borgerliga krispolitik som regeringen Andreotti idag för med stöd av PCI. Man ställer frågan åtstramningspolitik, men för vem och för att göra vad? Svaren blir — huvudbördan får inte läggas på arbetarklassen, i stället måste den läggas på överklassen och övre mellangrupper. Och målsättningen för en åtstramningspolitik måste vara att börja bryta upp det kapitalistiska sättet att konsumera och producera.

Därmed avvisar man den som man menar förenklade och vänsteristiska linje som tar sig uttryck i ett "Nej" till alla former av ekonomiska "uppostringar" och endast vill inrikta sig på att kompensera arbetarklassen med en hård lönekamp. Man menar att det idag inte kan vara en revolutionär linje att hävda att frågan om underskott i statsbudget och utrikesaffärer eller frågan om vilka nyinvesteringar som genomförs bara är en fråga för kapitalisterna. I stället menar man att en sådan linje är opportunistisk inför de vänsteristiska strömningar som gör sig gällande bland mindre arbetargrupper i åtstramningspolitikens spår.

Vilka konkreta uttryck tar sig då denna politik? Först så ansluter man sig naturligtvis till en hel del i den inriktning som gruppen kring Bruno Trentin representerar. Mycket av den

politiken har ju arbetats fram av metallarbetarförbundet FLM där flera av de nationella funktionärerna var medlemmar i gamla PDUP. Men förutom denna inriktning i det fackliga arbetet ställer man också en hel rad politiska krav på nationell nivå:

Politiska krav

- Man kräver att Italien bryter jordbruksavtalet med EG som idag bidrar till att bibehålla det italienska jordbrukets efterblivna karaktär. I stället kräver man en statlig satsning med krediter etc på utveckling av jordbruket i södra delen av landet.
- Man kräver en inriktning av handeln som minskar beroendet av den kapitalistiska världsmarknaden.
- Hård politisk kontroll över bankväsendet för att stoppa kapitalflykten.
- För att komma tillrätta med underskotten i handelsbalansen kräver man dels importstopp för varor inriktade på lyxkonsumtion. Dels kräver man ransonering på viktiga varor. Man kräver en basmobilisering i bostadsområden och i produktionssektorn för att förhindra uppkomsten av en svart marknad. Staten ska subventionera varor som är viktiga för en familjs försörjning.
- Man kräver arbete år alla. Förbud mot avskedanden. Statliga insatser på att starta ny produktion och omläggning av redan existerande för att, dels, producera konsumtionsvaror som är viktiga för arbetarklassen. Detta ska också bidra till att minska importen av sådana varor och därmed minska beroendet av utlandet och underskottet i bytesbalansen. Dels kräver man en inriktning på socialt nödvändig produktion. Skolor, bostäder, sjukvård, kollektivtrafik etc.

Att förverkliga ett sådant här program förutsätter en *vänsterregering*, menar man. Detta för man fram på det propagandistiska planet som alternativet till den ”historiska kompromissen” eller en ”center-vänster” -regering.

Men det räcker naturligtvis inte med en vänsterregering. Även en sådan kan bara förmås att genomföra hela eller delar av ett sådant här program om den sätts under konstant press underifrån genom en bred *massmobilisering*. Man verkar för en sådan massmobilisering genom att verka för upprättandet av kvarterskommittéer, demokratisering av fackföreningarna byggd på fabriksråden etc. Massmobiliseringen inriktar sig delvis på krav på regeringen, delvis på en kamp för arbetar- och folkkontroll direkt på fabriker och i bostadsområden.

Anders Nordström

Till diskussionen om den revolutionära strategin

Samtidigt med utgivningen av detta nummer av *Kommunist* [26-27] avfiras den socialistiska Oktober-revolutionens 60-årsjubileum med vederbörlig pompa i Sovjetunionen. Men är denna revolutions sanning, en sanning också för oss? På vad sätt liknar, på vad sätt skiljer sig en möjlig revolutionsprocess i Väst från den ”bolsjevikiska revolutionsprocessen”? Denna fråga, frågan om den ”västerländska revolutionsprocessens” natur, kommer att tas upp i ett flertal *Kommunist*-nummer framöver. Vi börjar i detta nummer med publiceringen av ett dokument från den italienska revolutionära vänstern, som behandlar frågan om vänsterregering, ett av de viktiga strategiska elementen i en revolutionsprocess i vår typ av länder. *Anders Nordström*, under ett år Förbundet KOMMUNISTs internationelle sekreterare i Paris, introducerar dokumentet med en kort genomgång av den italienska revolutionära vänsterns läge idag.

Den italienska revolutionära vänstern och frågan om vänsterregering

Parlamentsvalen 1976

Inför de italienska parlamentsvalen i juni -76 lyckades för första gången hela den revolutionära vänstern i Italien ena sig bakom en gemensam valbeteckning, Democrazia Proletaria, Proletär Demokrati.

Naturligtvis var detta ett viktigt framsteg. Men viktigare ändå var den debatt inom den radikala vänstern som på allvar kom igång inför förberedelserna för valkampanjen. Efter att under nästan hela sin existens ha begränsat sig till ett arbete i de utvecklade massrörelserna på fabriker och bostadsområden kände revolutionärerna behovet av att gå vidare, att formulera en politik som kunde utgöra en kraft på det nationella politiska planet.

När vi nu publicerar ett viktigt dokument från den debatten är det för att vi menar att det har något att bidra med också i den strategiska diskussion som vänstern i Sverige måste föra. Givetvis kan inte något i dokumentet direkt överföras till den aktuella svenska situationen, men det sätt att ställa frågorna som de italienska kamraterna visar på kan vara fruktbart också för oss i vårt arbete på att utarbeta en revolutionär strategi.

Förvisso gjorde de italienska revolutionärerna flera allvarliga felbedömningar inför valet -76. Låt oss peka på två av de viktigaste:

— Man övervärderade sin egen styrka. Revolutionärerna hade en mycket stark ställning i viktiga massrörelser. Felet var att man trodde att denna styrka skulle kunna överföras till det nationella politiska planet bara man tog sig an uppgiften att formulera ett nationellt politiskt alternativ. Nu blev det inte så. I stället för att få mellan 3-3,5% av rösterna som man hoppats fick man endast 1,5%, sex parlamentsledamöter av mer än 500.

— Ännu allvarligare var den felbedömning man gjorde av kristdemokraterna. I över 30 år hade kristdemokraterna suttit vid makten som de direkta politiska representanterna för den italienska borgarklassen. Mycket av sin valkampanj drev revolutionärerna i tron att nu var äntligen tiden kommen att fälla den kristdemokratiska regimen. Nu stärkte emellertid kristdemokraterna sin ställning i valet, även om det skedde på bekostnad av andra borgerliga partier.

Den revolutionära vänstern i kris

När valet väl var över slog de besvikelser som blev resultatet bland aktivisterna av felbedömningarna tillbaka hårt på organisationerna. Samtidigt kom denna besvikelse att fungera som utlösande faktor på en rad andra motsättningar inom organisationerna som med ens kom i dagen. Det var frågor som byråkratiseringen inom de revolutionära ”småpartierna”, upprätthållandet av samhällets kvinnoförtryck inom dem, ledningens oförmåga att förankra den politiska debatten i basen osv.

Resultatet blev en kris inom hela den revolutionära vänstern och en omfattande politisk diskussion som kom att skjuta in sig framförallt på två områden: Dels behovet av ”ett nytt sätt att bedriva politik”, dvs en intern uppgörelse med tendenser till kvinnoförtryck, byråkrati och eliticism. Dels frågan om uppgifterna för ett revolutionärt parti och hur man skulle bygga det.

Krisen slog också igenom på det organisatoriska planet och ledde till en omfattande omgruppering av hela vänstern.

— *Lotta Continua* upplöstes som nationell organisation och aktivisterna skulle i stället fortsätta kampen i massrörelserna. Idag finns bara gruppens tidning med samma namn kvar på det nationella planet.

— *Pdup* sprack i tre fraktioner. En vänster som ville fortsätta det planerade samgåendet med *Avanguardia Operaia*. En höger, den så kallade *il-Manifesto*-tendensen, som satte som uppgift att skapa en ny typ av kommunistisk organisation. En center som liksom AO ser behovet av ett nytt revolutionärt parti, men som avvaktar om man ska ta steget fullt ut till en fusion med AO.

— Också *Avanguardia Operaia* sprack. En stor grupp inom Centralkommittén bröt sig ut tillsammans med ca 10% av basaktivisterna för att ansluta sig till *il-Manifesto*-gruppen.

Fråga om partibygget

Men hur stod då frågorna mer konkret i synen på partibygget?

Lotta Continua menade helt enkelt att partiet måste uppstå spontant i masskampen. Detta var motiveringen till att man upplöste sin organisation för att enbart jobba som individer i denna.

Avanguardia Operaia gjorde en i huvudsak positiv värdering av erfarenheten med *Democrazia Proletaria*, speciellt vad gäller uppbygget av självständiga DP-grupper med uppgift att inför valkampanjen mobilisera militanta aktivister som inte var medlemmar i någon vänsterorganisation. AO menar att skapandet av ett revolutionärt parti är en dagsaktuell fråga idag. Konkret menar man att det måste ske genom en fusion av AO, de DP-grupper som finns kvar, vänstern inom PDUP och en mindre grupp vid namn *Liga Comunista*, som främst har sin förankring i Milano. Men detta är bara första steget i kampen för det nya partiet. Målsättningen måste sedan vara att genom ett kraftfullt arbete i masskamprörelserna kring ett politiskt helhetsprogram kunna attrahera viktiga delar av de förtrupper som, utan att vara direkt knutna till de revolutionära organisationerna, känner en växande besvikelse inför PCIs kompromisser med kristdemokraterna. Målet är att snabbast möjligt skapa en stark revolutionär pol till vänster om PCI.

Vad gäller *il Manifesto* tycks de ha intagit en helt annan position. I stället för ett parti inriktat på att stärka sig i kampen tenderar de åt att kring sin dagstidning skapa en lös propagandaorganisation inriktad främst på att i kraft av sina argument ideologiskt och politiskt influera vänstern inom PCI, för att få till stånd en förändring av politiken inom detta parti.

Hur är då läget idag? Vad vi kan förstå har idag vänstern börjat stabiliseras igen efter de upp-slitande omgrupperingar man genomgått. Fusionen mellan AO och vänstern inom PDUP samt vissa DP-grupper och *Liga Comunista* tycks idag vara genomförd i praktiken även om den inte formellt stadfästs av någon kongress. Den avtappning på militanter som skett under vintern tycks ha avstannat (ca 25 % av AOs aktivister lämnade organisationen). Om den återströmning som man tidigare förutspådde när läget hade stabiliserats blir verklighet är dock för tidigt att säga.

Fråga om vänsterregering idag

På en viktig punkt har *Avanguardia Operaia* gjort självkritik på vad som står i de två dokument vi publicerar. Det gäller synen på en eventuell vänsterregering. Inte så att man förkastar idén om en sådan. Tvärtom är inrättandet av en vänsterregering fortfarande en strategisk huvudmålsättning i den nuvarande fasen. Däremot menar man att en sådan regering inte kan vara aktuell idag, vilket man gav intryck av i valkampanjen. Kampen för en vänsterregering måste ses i ett längre perspektiv, även om den måste ta sin början i att man redan idag *propagandistiskt* för fram idén om en sådan.

Vari bestod då felbedömningen? Tidigare trodde man att om vänsterpartierna bara nådde över 50% av rösterna så skulle en vänsterregering kunna tvingas fram. Idag menar man att det är ett orealistiskt perspektiv. Framförallt är det PCIs linje om den ”historiska kompromissen”, dvs en samlingsregering med kristdemokraterna, som omöjliggör detta. Vad det idag gäller är

att inom PCI få igång en debatt som ifrågasätter den ”historiska kompromissen” och för fram andra regeringsalternativ. Utan att en stor del av PCIs kader i en sådan debatt kan vinnas för idén om en vänsterregering är det otänkbart att realisera ett sådant regeringsalternativ. I den debatten gäller det också att taktiskt utnyttja de öppningar för idén om en regering PCI-PSI som finns inom det senare partiet, även om skillnaden i frågan kring vilket program en sådan regering måste bildas är mycket stor mellan revolutionärerna och socialistpartiet.

Det dokument som följer publicerades den 12/6 1976 av Avanguardia Operaia's tidning, *Quotidiano dei Lavoratori*. Dokumentet är författat av AOs Politbyrå. Detta är inte hela dokumentet, bl a så finns inte de delar med som analyserar krisen för den Kristdemokratiska regimen, däremot alla stycken som behandlar frågan om en vänsterregering, dess förhållande till massrörelsen och dess program.

Anders Nordström

Avanguardia Operaia: Förbered en lösning åt vänster på den italienska krisen!

Den period som kommer att ta sin början efter valen kommer att präglas av å ena sidan Kristdemokraternas (DC) oförmåga att upprätthålla sitt monopol på regeringsmakten. Å andra sidan finns deras ovilja att ”dela” denna makt med arbetarrörelsens partier kvar. På grund av detta kommer det att finnas en objektiv grund för en vänsterregering som det enda praktiskt realiserbara alternativet.

Men förverkligandet av en sådan regering, innehållet i dess program och dess förhållande till massrörelsen, kommer att bli föremål för en hård politisk och social kamp.

Reformisternas motstånd

Varken en tillräcklig parlamentarisk bas eller det faktum att en sådan typ av regering är till en viss grad ”historiskt mogen” kommer att vara tillräckligt för att tvinga Kommunistpartiet (PCI) och Socialistpartiet (PSI) att regera utan eller mot Kristdemokraterna.

Denna politik hos PC och PS kommer först att visa sig i försök att till varje pris få med Kristdemokraterna i en kommande regering. Men även senare, om detta skulle visa sig omöjligt, kommer den att visa sig både i sammansättningen av och plattformen för den DC-fria regering som arbetarpartierna kan bli tvingade att forma, vare sig de vill eller inte.

När väl alla möjligheter att ta med DC i regeringen är uttömda kommer de reformistiska arbetarpartierna inte desto mindre att lansera en ”historisk kompromiss” utan DC. Vad gäller regeringens sammansättning kommer detta att yttra sig i försök att infoga borgarklassens ”minoritetspartier”, speciellt PRI (oberoende republikanerna) vilka sin kvantitativa litenhet till trots är ett viktigt parti i borgarklassens ögon, eftersom det representerar viktiga borgerliga sektors försök att upprätthålla ett alternativ till Kristdemokraterna. På det programmatiska planet skulle detta förmodligen innebära att klassiska reformistiska målsättningar skulle föras fram sida vid sida med antifolkliga planer, stödda av storfinansen, för att lösa krisen.

Után tvivel måste reformisternas strävan efter att visa att de är de effektivaste administratörerna av borgarnas intressen ha med massrörelsen i beräkningarna. Denna vilken nu mognat i försvar av löner och arbetstillfällen och med de nya förväntningar som kommer att skapas inom den efter uppnåendet av en vänstermajoritet måste icke desto mindre ha två punkter

klara för sig. För det första, det är inte säkert att de förväntningar som skapas av en vänsterregering kommer att direkt motsvaras av ett kraftigt uppsving i kampen. Tendenser till ett sådant uppsving skulle komma att konfronteras med en ”ge-den-nya-regeringen-en-chans” - mentalitet som reformisterna skulle göra allt för att underblåsa. För det andra, och det är viktigare, så har reformisterna en dominerande ställning inom arbetar- och folkrörelsen medan revolutionärerna är i en minoritetsposition. Revolutionärerna är kapabla att ta ledningen i vissa viktiga frågor eller i höjdpunkter av kamp, men ännu inte förmögna att konsolidera denna styrka och förvandla den till en strategisk styrkeposition.

Härav följer att den centrala frågan för oss kommer att vara en breddning av vårt inflytande genom den kraft som idag kommer fram ur massrörelsen, för att ge denna kraft en politisk tyngd som går utöver vår nuvarande organisatoriska styrka. Den faktor som kan tillåta oss att överbrygga detta gap är de objektiva klassmotsättningarna och deras återspeglning i massornas medvetande. Men vi kommer att lyckas skapa en sådan politiskt preciserad styrka bara om vi är kapabla att orientera oss på basis av ett program, och framför allt ett dagsprogram som berör de mest akuta och pressande problemen i den nuvarande situationen, problem som en vänsterregering måste förhålla sig till redan från första början.

Kampprogram och regeringsprogram

Ett kampprogram måste det vara av två skäl.

För det första därför att varje revolutionärt program måste växa fram ur massorna och deras kamperfarenhet. Det måste kunna återföras till massorna i form av systematiserade förslag runt vilka man kan koncentrera kampen för att ge den en avgörande politisk kraft.

För det andra därför att klassrörelsens förmåga att avancera fram mot sina egna målsättningar utan att underordna sig den efterblivna ”politiska jämvikt” inom vilka reformisterna skulle vilja begränsa den, är en avgörande förutsättning för politiskt framåtskridande.

Men programmet måste också vara ett regeringsprogram. På vilket sätt? Definitivt inte genom huvudsakligen parlamentarisk närvaro eller genom kraften i idéer. Nej, ett regeringsprogram betyder här något annat.

Framför allt innebär det den fullständiga förståelsen av det fundamentala faktum som karakteriserar en fas av vänsterregering; möjligheten (men därför inte något som automatiskt eller med säkerhet måste ske) att detta kan komma att jämna marken för en regering som är, åtminstone delvis, ett instrument som kan användas av de folkliga massorna i deras kamp istället för att fullständigt kontrolleras av klassfienden.

Detta innebär att i samma ögonblick som massorna kämpar för att uppnå en målsättning så måste de resa frågan hur regeringen kan agera för att stödja uppnåendet av samma målsättning. Till exempel, om det är en kamp för att skapa ett visst antal arbetstillfällen är det viktigt att samtidigt definiera vilken ekonomisk politik regeringen ska driva för att den ska stå i överensstämmelse med denna kamp (i termer av direkta statliga investeringar, kontroll över kreditmarknaden etc.). Men det innebär också att arbeta fram en prioriteringslista över de olika målsättningar massrörelsen har som bl.a. tar med i beräkningen en vänsterregerings handlingsutrymme i varje given fas. Vi menar inte här det handlingsutrymme som skapas av reformisternas egen önskan att sluta kompromisser utan istället de marginaler som skapas av styrkeförhållandena mellan klasserna och en viss nivå av ”stelhet och eftersläpning” (både ekonomisk och institutionell) som inte kan upphävas i ett slag.

Konkret så innebär detta att arbeta fram ett program i förhållande till den ekonomiska krisen som nu utvecklas, med två målsättningar: Å ena sidan, att kunna ge maximal styrka åt de kamper för de folkliga intressena som krisen driver fram. Å andra sidan, att bestämma ett

klassinneåll i den politik med vilken en vänsterregering ska möta krisen — med andra ord, hur krisens bördor ska fördelas och vilken typ av samhällsförändringar som kommer att utvecklas genom krisens fortsättning.

Sammanmältningen av de två nivåerna (kampnivå och regeringsnivå) kommer att komma till stånd framför allt när det gäller utvecklandet av arbetar- och folkkontroll (även om detta kommer att ske i motsägelsefulla former som inte kommer att kunna institutionaliseras...)

Massrörelse och vänsterregering

I kampen för en vänsterregering kommer ett maximum av oberoende initiativ från massrörelsen, vilken inte till något pris får underordnas reformisternas begränsade perspektiv på kompromisser, att vara av avgörande vikt.

Detta är sant helt enkelt därför att den drivande kraften i vårt politiska projekt — en vänsterregering baserad på ett antikapitalistiskt program för att lösa krisen — är att överföra till den institutionella nivån de krafter och målsättningar som hittills bara uttryckts på den sociala nivån. Den politiska situationens utveckling efter valen kommer att till en stor del bero på det förhållande som etableras mellan vänsterkrafterna i parlamentet och masskampen i landet. Inget är mer felaktigt än illusionen att vägen till en vänsterregering kan öppnas och att åtgärder för sociala samhällsförändringar kan göras acceptabla genom att be massorna delegera sin makt till regeringen och erbjuda massornas passivitet till fienden. Denna sorts uppgörelse har många gånger föreslagits av avancerade delar av borgarklassen, och med de fackliga och politiska ledningarna inom arbetarrörelsen uppenbarligen beredda att ta det under övervägande, men har lika ofta förkastats av massrörelsens verklighet. Det kommer att föreslås än en gång, och på ett farligare och mer förfinat sätt, i händelse av en valseger och ett direkt deltagande av PCI i regeringen.

Av samma vikt är det faktum att väl etablerad skulle en vänsterregering bli både understödd och pressad av en omfattande och stark masskamp. Detta är själva grunden för dess överlevande och likaså för dess möjligheter att öppna vägen mot Folkmakt.

Den törsta orsaken till det är att *regering ännu inte betyder makt*. När väl en vänsterregering är formerad kommer klasskampen att stå inför mycket stora uppgifter och bara mobiliseringen och den organiserade närvaron av massorna kan överstiga problemen, parera motoffensiven och förhindra obeslutsamhet och reträtter från regeringens sida. En vänsterregering kommer ju att vara en koalitionsregering som under alla omständigheter leds av reformister, socialt heterogena och med en byråkratiserad organisationsstruktur.

Den andra orsaken är att bara en ständigt mer aktiv och bredare massrörelse kommer att vara kapabel att ändra vacklande sociala skiktets politiska orientering. Om detta inte görs kommer regeringens åtgärder, vilka med nödvändighet kommer att riva upp tidigare jämviktslägen, attackera avlägsna intressen, och gå igenom tusen och en svårigheter, snart att mötas med en våg av korporativa protester och skulle tvingas att ge upp, vilket hänt så ofta i det förgångna...

Den revolutionära processens natur idag

En tredje orsak, om man ser det i ett långsiktigt perspektiv hör samman med den nya karaktären på krisen idag, med vilken typ av program som behövs för att bemöta den och frågan om vilken sorts revolutionärt perspektiv som kommer från detta. Att gripa och utöva makten kan aldrig förstås som en enkel utvidgning av instrument för statligt inflytande (inte ens om dessa är i händerna på arbetarpartierna). Inte heller som en enkel radikaliserings av en vänsterregerings målsättningar.

I stället måste de förstås som en lång och medveten process av kamp för makt genom förverkligandet av olika former av arbetar- och folkkontroll i alla sociala sammanhang. En process i vilken en vänsterregering kan pressas till att bli ett instrument.

Denna strategi utesluter perspektivet att en vänsterregering skulle bli snabbt överspelad av motsättningen mellan sin egen politik och massrörelsens. Den utesluter också att vänsterregeringen i sig själv skulle utgöra förutsättningen för ett lugnt och ”harmoniskt” införande av arbetar- och folkmakt i samhället och att klassnaturen av regimen skulle kunna ändras steg för steg. En sådan hypotes förbiser fundamentala frågor: den grundläggande antagonismen mellan proletär och borgerlig makt, vilket innebär att en stegvis tillväxt av den förra inom den senares ram är utesluten. Den bortser också från att kampen mellan de två linjerna inom arbetarrörelsen medför att det är otänkbart att en vänsterregering skapad under reformistisk hegemoni av sig själv ska utvecklas till ett följsamt verktyg i den revolutionära processen.

Behovet av massrörelse på ny nivå

Vad som måste slås fast här — eftersom det innebär stora praktiska och teoretiska ansträngningar från vår sida — är behovet av att bygga en massrörelse på en ny nivå, fullständigt oberoende av vänsterregeringen men ändå kapabel att fatta och utnyttja de nya omständigheter som en sådan regering skulle föra med sig.

En rörelse som vägrar att ge någon fullmakt åt regeringen samtidigt som den inte erbjuder något utrymme för korporativistisk agitation.

Det är från den här utgångspunkten som fackföreningarna är vitala, eftersom de är de enda organisationer som är kapabla — under förutsättning att de följer en korrekt klasspolitik — att samordna och systematisera de förestående utbrotten av masskamp. De är de enda som är kapabla att föra upp kampen på den politiska nivå där regeringen befinner sig, och detta samtidigt som man undviker att exemplariska kamper blir isolerade och utsätts för ”en repression av ny typ”. Eller att kampen fångas upp inom korporativa ramar och alltså kan utnyttjas i en reaktionär kontraoffensiv.

Uppgifterna i den fackliga organiseringen och kampen

Därför är det nödvändigt att:

- a) En verklig klassjälvständighet i fackföreningarna återskapas, samtidigt som man förkastar idén med ”statliga fackföreningar”.
- b) Arbetarklassens enhet ställs i centrum för detta oberoende. Förmågan att förenhetliga alla kampuppsving runt en gemensam strategi och inte planlöst representera varje kamp för sig (detta innebär att den falska motsättningen mellan en enhetlig linje byggd på social fred och oberoende kamper inom yrkesmässiga ramar måste förkastas).

Dessa förslag medför en rad svårigheter:

När det gäller frågan om vilka målsättningar så måste försvaret och utvidgningen av arbetstillfällena bli den centrala och enande axeln vid fackliga aktioner. Andra viktiga frågor kommer naturligtvis vara ett försvar av lönerna, med en speciell tonvikt lagd på den sociala sidan av detta (dvs. kamp mot de höga levnadsomkostnaderna).

Vad det gäller organisatoriska strukturer i fackföreningarna så är det viktigaste att utvidga de demokratiska basorganen där de finns och att bygga upp dem i nya områden. I själva verket är dessa avgörande för att uppnå tre politiska målsättningar: 1) skapa en verklig klassjälvständighet i fackföreningarna. 2) Igångsätta en process av facklig enhet, vilken inte får baseras på paralyserande kompromisser och som måste motverka alla tendenser till att motsättningar inom partiledningarna reflekteras inom fackföreningarna. 3) Skapandet av en enighet i basen

bland arbetarklassens olika skikt, och med utgångspunkt från denna nya kapacitet införandet av arbetarkontroll över ekonomiska beslut.

Vad det gäller facklig kampstrategi, så innebär detta en förmåga att införa allmänna kamp-teman inordnade i en medveten strategi. En strategi som undviker att rent allmänt utsätta regeringen för ett tryck från basen, vilket skulle vara att ge regeringen fria tyglar, och i stället kan bygga former av bas-kontroll över de önskade målsättningarnas förverkligande.

Slutligen är det uppenbart att fackföreningarnas roll när det gäller att försvara olika former av demokrati, mot de reaktionära attacker som utan tvekan måste komma, är mycket viktig.

Andra delar av massrörelsen

Men just därför att massrörelsen har en sådan avgörande vikt i den nuvarande fasen så kan vi inte begränsa vårt arbete bland massorna till att driva en klasslinje i fackföreningarna, hur nödvändigt detta arbete än är. Vi måste ta itu med uppbygget av oberoende former av massorgan och massrörelse på alla nivåer:

På fackföreningarnas eget kampområde är det nödvändigt att utveckla breda och enade organisationsformer för kampavantgardet. Organisationer kapabla att genom sin politiska orientering och, om nödvändigt, genom oberoende kampinitiativ öka trycket från massorna på fackföreningarna. Huvuduppgiften här är att samla ihop de erfarenheter som utvecklats av CUBer (arbetarkommittéer), Democrazia Proletaria-kollektiv och liknande organisationsformer och integrera dem i ett mer medvetet politiskt perspektiv som möjliggör för dem att öva inflytande på fackföreningarnas och regeringens politik.

Andra former av självständiga klassorganisationer måste skapas och utvecklas runt de frågor och problem som ännu inte tagits upp av fackföreningarna eller som har tagits upp på ett otillräckligt sätt: kampen kring bostadsfrågan, kampen mot de höga levnadsomkostnaderna, avgifterna på den allmänna servicen, soldatkampen, de lägre statstjänstemännens kamp, kampen för fackliga rättigheter och fackligt medvetande inom polisen etc. Målsättningen måste vara att snabbt uppnå att vissa frågor som inte har tagits upp tillräckligt av fackföreningarna aktualiseras. Också att tvinga fackföreningarna att ta upp kampen på dessa områden runt de frågor som massrörelsen redan har rest spontant.

Slutligen så existerar det en massrörelse som bara delvis kan länkas in i fackföreningarna, även om dessa leddes av en klasslinje: kvinnorörelsen. Denna rörelse är rotad i en motsättning inom själva proletariatet, och där inberäknat också dess revolutionära del, som inte kommer att lösas genom att fackföreningarna antar en klasslinje eftersom det berör hela den revolutionära processen och själva uppbygget av socialismen.

Alla dessa oberoende rörelser på massnivå, med sina olika kampfält och sina olika relationer till fackföreningarna, kan och måste ha ett gemensamt strategiskt element: De är de drivande faktorerna och de politiska vägvisarna när det gäller att utveckla arbetar- och folkkontroll. Det är denna utveckling som måste bli det karakteristiska elementet i denna nya fas av klasskonflikter och som kommer att utgöra det avgörande område där den revolutionära linjen kan börja utveckla en dominerande kapacitet inom massrörelsen.